

NÉPÚJSÁG

2025. november 27.,
csütörtök
LXXVII. évfolyam
270. (22136.) sz.
Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3 lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Az elektromos nyomkövető életet menthet

Családon belüli erőszak: idén több mint félszáz nőt gyilkolt meg a párja

Írásunk a 6. oldalon

Fotó: RMDSZ

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha
megvásárolná!

15 éve áll Csaba királyfi szobra

„Nemcsak egy jeles alkotás előtt állunk, hanem saját közösségünk kitartásának, összetartozásának és hitének jelképe előtt.”

4.

Tények és tévhitek a HPV-oltásról

Bár a HPV elleni védőoltás immár két évtizede a piacon van, és számos országban a méhnyakrák visszaszorításának a hatékony eszköze lett, Romániában sajnos kevesen oltatják be magukat.

5.

50% KEDVEZTMÉNY

Közellátó szemüveglencsék nyugdíjasok számára.

2025.11.01. – 2025.12.31.

OPTICA OPTOFARM

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Béketerv nagyhatalmi kényszerrel

Vajda György

A világ és főleg mi, európaiak reménykeltően követjük azt, hogy mikor zárul le a közel négy éve tartó orosz–ukrán háború, mert ennek következményeit és hatását sokáig fogjuk érezni. Mint ismeretes, létezett egy 28 pontos tervzet, amely 19 pontra szűkült. Ebben többek között az áll, hogy teljes és átfogó megneemtámadási egyezmény jön létre Oroszország, Ukrajna és Európa között. A múlt 30 évének minden vitás kérdését rendezettnek tekintik. Ugyanakkor területi rendelkezéseket is tartalmaz. „Krím, Luhanszk és Donyeck de facto oroszoknak lesz elismerve, az USA által is. Herszon és Zaporizzsja a frontvonal mentén »befagyasztásra kerül«, ami de facto elismerést jelent. Oroszország felad bizonyos területeket, amelyeket az öt megyén kívül tart. Az ukrán erők visszavonulnak Donyeck egy részéről, amelyből nemzetközileg elismert, orosz területhez tartozó demilitarizált övezet lesz. Orosz csapatok nem léphetnek be.”

Induljunk ki abból a tényállásból, hogy a XXI. században, talán tanulva a történelemből, a különböző nemzetközi egyezmények által megszabott előírásoknak megfelelően nem lenne szabad a leszögezett határokon belül bármely országtól területet elvenni, határt módosítani agresszió által. Az orosz–ukrán háború kiobbantásának ürügye etnikai volt, az ok azonban teljesen más. Sajnos az orosz–ukrán konfliktushoz hasonlóan a világ más régióiban évtizedek óta háborúk dúlnak, elcsendesednek, aztán kiújulnak hasonló ürüggyel, területi viták miatt. Elég, ha csak az izraeli konfliktusra gondolunk (Palesztina), vagy ott van India és Pakisztán (Kasmir), Azerbajdzsán és Örményország (Hegyi Karabach), és talán folytathatnánk a világ több konfliktusövezetének a felsorolását. Mindegyik esetben a háborút kiobbantó indok etnikai alapú, az ok azonban sokkal mélyebb. Míg az egyik kulturális vonatkozású, az utóbbi kizárólag gazdasági, és inkább az erőforrások elosztására irányul. Hozzátehetnénk, ez így volt az emberiség történelmében a kőkortól napjainkig, hiszen eleink is a megélhetőséget biztosító területekért, anyagi javakért ütköztek lóra, és rohanták le más népek, nemzetek által lakott területeket. És az is igaz, hogy egy-egy nagy történelmi korszak után a békét nagyhatalmi játékosok döntötték el, többé-kevésbé rövidebb-hosszabb időszakra. És ha a történelmi emlékekről beszélünk, akkor nekünk, magyaroknak nem kell túl messzire visszanyúlnunk az időtárban, hiszen az 1920. június 4-i, trianoni békeszerződés következményeit ma is érezzük. Nemcsak a szerződés utáni országváltás

(Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

27

CSÜTÖRTÖK

Ma **VIRGIL**,
holnap **STEFÁNIA** napja

Az év **331.** napja, hátravan **34** nap

IDŐJÁRÁS

Esős

Hőmérséklet:
max.: **6 °C**
min.: **3 °C**

naptár

Isten éltesse!

STEFÁNIA:
az István (jelentése: koszorú) férfinév női párja.

VALUTAÁRFOLYAM BNR: 2025. november 26.	
1 €	5,0903 lej
1 \$	4,3975 lej
100 Ft	1,3324 lej
1 g arany	587,8991 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Közösségi adománygyűjtés

A Marosvásárhelyi Adományozói Kör november 27-én, csütörtökön (ma) 18 órától a Bolyai tér 15. szám alatti Studium Hubban egy olyan eseményre várja az érdeklődőket, amelynek célja a helyi, valódi megoldásokat kínáló projektek támogatása. A három projekt: a Caritas Egy házról álmodtunk – Jövőt építünk című kezdeményezése hátrányos helyzetű családoknak tanulásra, játékra biztonságos teret kínáló közösségi ház felépítése érdekében Csejden; EcoStil – Ruhák, amelyek második esélyt adnak címmel egy szociális műhely létrehozása, ahol a ruhákat megjavítják vagy újragondolják, csökkentve a textilhulladékot és munkalehetőséget teremtve nehéz helyzetben élő nők számára; az Outward Bound A határokon túl című projektje, amely olyan, a természetben megvalósuló oktatási programokra irányul, amelyek a személyes fejlődést, az önbizalmat és az empátikus, felelős vezetők kinevelését támogatják. Az adományozásnál nincs meghatározva egy minimális összeg. A projekteket online is lehet támogatni a Marosszéki Közösségi Alapítvány internetes platformján.

Rágcsálóirtás Marosvásárhelyen

November 20-ától december 15-ig mindennap 9–16 óra között rágcsálóirtást végeznek Marosvásárhely közterületein és a házak udvarán. A munkálatok időtartama az időjárástól függően változik. A városvezetés arra kéri a lakosokat – különösen a gyermekes családokat, az időseket és az állattartókat –, hogy ne érintkezzenek az elhelyezett mérgező anyagokkal és csapdákkal. Véletlen lenyelés esetén az ellenanyag a K-vitamin – tájékoztat közösségi oldalán a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

A Műhely 2025 zárókiállítás

A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal által támogatott Műhely 2025 programsorozat zárórendezvényeként nyílik képzőművészeti kiállítás november 29-én, szombaton délelőtt 11 órakor az Egyesülés (Unirea) galériában (Köztársaság tér 9. szám). A program keretében az elmúlt négy hónapban a Maros Megyei Képzőművészek Egyesületének közel száz alkotója vett részt elméleti és gyakorlati műhelyeken, több alkotótáborban vagy szabadtéri vázlatozáson. Erről egy katalógus is készül, amelyben további festmények és az egyesület más rendezvényeinek fotói is helyet kapnak. A december 18-ig látogatható tárlat a programban részt vett alkotók munkáiból kínál válogatást.

Pálinkázz okosan!

December 4-én, csütörtökön 18 órától folytatódik az EMKE Maros megyei szervezetének kötetlen tudományos sorozata a marosvásárhelyi GCaféban. Ezúttal a pálinka kerül a középpontba: az est előadója, Takács Zoltán József, a pálinka és törkölypálinka okleveles érzékszervi bírálója a jelenlevőket a pálinka világába vezeti be, az ital történetétől kezdve a tudatos, kulturált fogyasztásig. A belépés ingyenes.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Megjelent a Helikon novemberi 2. lapszáma

Megjelent a Helikon mássodik novemberi, 2025/22-es, tánc tematikájú lapszáma, amely Papp György Petrarcafordításával és Karácsonyi Zsolt vezércikkével indul. Jakab Melinda táncossal, koreográfussal Mureșan Alice készített interjút. Verset László Noémi, Király Zoltán, Papp Attila Zsolt közöl, Karácsonyi Zsolt fordításában Nicolae Dabija műve olvasható. Próza Márton Evelintől, Vincze Ferentől, Zsidó Ferentől, Csörsz Istvántól és Csabai Lászlótól olvasható, tanulmány Balázs Imre Józseftől és Székely Melindától. A Pavilion 420-ban verset Lázár Kinga, Burján Kinga és Demeter Arnold közöl, próza Tasnádi Baláztól, esszé Nagy Zalántól jelenik meg. A Kinematográfban Szűcs Réka írását közli a lap. A Theátrumban Bartha Réka ír a húszéves sepsiszentgyörgyi M Stúdióról. Kritikát Ferencz-Nagy Zoltán közöl Caleb Azumah Nelson *Kis világok* című könyvéről. Fülszöveget Bőjthe Pál jegyez Béatrice Picon-Vallin *Théâtre du Soleil*. *Ariane Mnouchkine Nap-*

színházának első fél évszázada című kötetéről. Az Amplitúdóban Jakabffy Tamás esszéje olvasható. Az Artefaktumban Túros Eszter ír Azúr Kinga munkáiról.

A Helikon lapszámai megvásárolhatóak az erdélyi könyvesboltokban és újságárusoknál, valamint Magyarországon a Lapker árusítóhelyein és az Írók Boltjában. *(közlemény)*

Matek Esély a képességvizsgára: utolsó napok a jelentkezésre

December 5-ig jelentkezhetnek a Matekre fel! digitális oktatási platform Matek Esély programjára azok a magyar tannyelvű általános iskolák, amelyek az idei képességvizsgán szerényebb eredményeket értek el matematikából.

A támogatói program célja, hogy segítse a lemaradó diákokat, és plusz felzárkózási lehetőséget biztosítson a kevésbé szerencsés gyerekeknek. A program keretében ötven iskola, összesen mintegy 2300 általános iskolás, köztük közel 600 nyolcadikos juthat hozzá a digitális oktatóanyaghoz jelképes összegért. Egy-egy oktatási helyszínen minden 5–8. osztályos diákja, valamint az őket tanító matematika-tanárok iskolánként mindössze 200 lejért kapnak teljes hozzáférést a tartalmakhoz.

A Matekre fel! 2025 áprilisában indult. A platformon a diákok megtalálják az 5–8. osztályos matematika teljes tan-

anyagát, továbbá interaktív módon oldhatnak meg feladatokat és tesztek. A próbaidőszak eredményei szerint azok az iskolák, ahol a diákok legalább háromnegyede aktívan használta a platformot, 0,77 ponttal jobb eredményt értek el a képességvizsgán az országos átlaghoz képest.

Az érdeklődő iskolák vezetősége, matematikatanárok, de akár a szülők is jelezhetik bekapcsolódási igényüket. Jelentkezni a matekrefel.ro honlapon feltüntetett elérhetőségeken lehet, 2025. december 5-ig.

Érintett iskolák:

Maros megyéből nyolc oktatási helyszín érintett: Magyarórdi Általános Iskola, Petre N. Popescu Általános Iskola (Héjjasfalva), Serafim Duicu Általános Iskola (Marosvásárhely), Sóváradi Általános Iskola, Székelykői Általános Iskola, Tancsi Általános Iskola, Teleki Sámuel Általános Iskola (Sáromberke), Vajdaszentiványi Általános Iskola. *(közlemény)*

Kedves olvasóink!

Mivel december 1-je hivatalos munkaszüneti nap, hirdetési irodánk nyitvatartása a hét végén a következőképpen módosul:

– november 28., péntek: 9–13 óra között nyitva

– szombat-vasárnap: ZÁRVA

– december 1., hétfő: 10–14 óra között nyitva.

A pénteki, Műsorkalauzt is tartalmazó lapszám után a következő kedden, december 2-án jelenik meg.

Időközben a sürgős apróhirdetéseket (gyászjelentés, részvétnyilvánítás) a 0728-082-259-es telefonszámon fogadjuk, és a lap internetes felületén megjelentetjük. Az előfizetésről is ezen a telefonszámon lehet egyeztetni.

Népújság

RENDEZVÉNY

Antal Pál 100

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház kétnapos eseménysorozattal emlékezik a száz éve született Antal Pálra, a marosvásárhelyi bábszínház alapító tagjára, színészére, rendezőjére, társulatvezetőjére, igazgatójára. November 28-án, pénteken 11 órától a Gabi és a repülő nagypapa című mesejáték látható a nagyteremben, Vidovszky György rendezésében. 29-én, szombaton, szintén 11 órától az Antal Pál rendezte Lúdas Matyit játssza a társulat a nagyteremben. 15 órától a stúdióteremben Antal Pál 1982-es rendezését, A kék madár című előadást vetítik le. Ez a programpont felnőtteknek ajánlott, a belépés in-

gyenes. 16 órától szintén az Ariel Stúdióban Novák Ildikó Bábszínházi és színházi látletelek. 20–21. századi romániai magyar közelkép című kötetét mutatja be Ungvári Zrínyi Ildikó, a belépés ingyenes. 17 órától Antal Pál 100 címmel megemlékezésre és posztumusz könyvbemutatóra kerül sor a stúdióteremben, ahol többek között Smaranda Enache, Nagy Miklós Kund, Novák Ildikó és Kovács Levente idézi fel Antal Pált, az alkotót és az embert. Antal Pál Lágernapló című könyvét Káli Király István és Spielmann Mihály mutatja be. A belépés ingyenes. November 28-án és 29-én online megnézhető Antal Pál három meghatározó, felnőtteknek szánt rendezése – A kék madár (1982), A kis herceg (1986) és az Oh Romeo... oh Júlia... (1995) – a következő linken: www.teatrulariel.ro/magyar-tarsulat/news-hungarian/archiv/antal-pal-videok.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐHELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Szeredai Vivien. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Szabó Ivett.
TÖRDELÉS: Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn.
APRÓHIRDETÉS: Petres Emília. Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Európa jövője összefonódik Ukrajna jövőjével

Európa jövője összefonódik Ukrajna jövőjével, az ország jövője az Európai Unióban van, ez nemcsak sorsszerűség, hanem bármilyen biztonsági garanciakeret alapvető eleme. Mindent meg fogunk tenni, hogy ezt közösen megvalósítsuk – jelentette ki Ursula Von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke szerdán Strasbourgban.

Az uniós parlament strasbourgi plenáris ülésén az amerikai béketervről szóló vitában von der Leyen hangsúlyozta: több mint három és fél évvel a háború kezdete után Ukrajna mindennapjai továbbra is a támadások és az áldozatvállalás jegyében telnek, ami világhossá teszi, hogy Európának nem szabad szem elől tévesztenie az ország szabadságért és függetlenségért folytatott küzdelmét. Közölte: Európa minden lépésben Ukrajna mellett áll, mert a háború tépje az ENSZ Alapokmányának alapelvei és Európa biztonsága. Közölte, Oroszország stratégiája változatlanul arra épül, hogy erőben felülmúlja Ukrainát és a nyugati szövetségeseket, éppen ezért valahányszor valódi előrelépés történik a valódi békét hozó tárgyalások felé, az erőszak fokozódik. A Kreml nyilatkozatai azt mutatják, hogy Moszkva célja a határok átrajzolása és a befolyási övezetek visszaállítása, míg Ukrajna és Európa igazságos és tartós békére törekszik, amely lezárja a konfliktust, és nem vetíti előre újabb háborúk veszélyét.

Von der Leyen üdvözölte a Donald Trump amerikai elnök vezette diplomá-

ciai kezdeményezést, és fontos lépésnek nevezte a béketerv konkrét szövegének megkezdett kidolgozását. Mint mondta, az ukrán, amerikai és európai munka eredményeként most közös kiindulópont áll rendelkezésre. Az EB elnöke négy prioritást emelt ki, amely meghatározza Európa álláspontját a folyamatban. Elsőként hangsúlyozta, hogy bármilyen megállapodásnak igazságos és tartós békét kell eredményeznie, és valódi biztonságot kell garantálnia Ukrainának és Európának. Ez szerint nem járhat Ukrajna fegyveres erejének korlátozásával, mert az ország kiszolgáltatottá válhatna a jövőbeni orosz támadásokkal szemben. Hozzátette: Ukrajna biztonsága Európa biztonsága, ezért hosszú távú és hiteles biztonsági garanciákra van szükség.

Prioritás von der Leyen szerint Ukrajna szuverenitásának és területi integritásának megőrzése. Az erővel módosított határok elfogadása szerint veszélyes precedenst teremtene, és újabb háborúkat idézhetne elő. Utalt arra is, hogy Ukrajna európai jövőt választott, részlegesen már integrálódott az uniós piacba és a védelmi ipari együttműkö-

désbe, és jövője az Európai Unióban van. A harmadik prioritás az, hogy az EU vállalta Ukrajna 2026–2027-es pénzügyi szükségleteinek finanszírozását, és a bizottság kész jogi javaslatot benyújtani a befagyasztott orosz eszközök felhasználásáról. Mint mondta, nem elfogadható, hogy a háború költségeit kizárólag az európai adófizetők viseljék, ugyanakkor minden döntésnek összhangban kell állnia az uniós és a nemzetközi joggal. A negyedik prioritásról szólva arra hívta fel a figyelmet, hogy a jövőbeli békemegállapodás végrehajtásában az Európai Uniónak és a NATO-partnereknek meghatározó szerepük lesz, legyen szó biztonsági garanciákról, szankciókról, újjáépítési finanszírozásról vagy Ukrajna további uniós integrációjáról. Kijelentette: „Semmit Ukraináról Ukrajna nélkül, semmit Európáról Európa nélkül, semmit a NATO-ról a NATO nélkül.”

Von der Leyen hangsúlyozta: az EU nem mond le az Oroszország által elhurcolt ukrán gyerekek hazahozataláról, és továbbra is minden eszközzel támogatja a családok újraegyesítését. Hozzátette, hogy a következő napok veszélyesek és kiszámíthatatlanok lehetnek, de esélyt is kínálnak a valódi előrelépésre, ezért fenn kell tartani a nyomást Oroszországon, és támogatni kell minden hiteles béketeremtő erőfeszítést. *(MTI)*

November 25. a nők elleni erőszak megszüntetésének világnapja

Az állami intézményeknek sürgősen változtatniuk kell a hozzáállásukon

Minden nőgyilkosság társadalmi tragédia, és azt jelzi, hogy a román államnak többet kell tennie a lányok és nők elleni erőszak felszámolása érdekében – fogalmazott Ilie Bolojan miniszterelnök a nők elleni erőszak megszüntetésének világnapja alkalmából közzétett keddi üzenetében.

A kormányfő felszólította az állami intézményeket, hogy sürgősen változtassák meg hozzáállásukat a jelenséghez. Hangsúlyozta, hogy a törvényeknek oltalmazniuk kell a veszélyben lévő kiszolgáltatott embereket, szigorúbban kell büntetniük az elkövetőket, és eleve meg kell akadályozniuk a diszkriminációt, a zaklatást, a visszaéléseket és az erőszakot. Bolojan előrelépésnek tartja ezen a téren a parlamentben jelenleg tárgyalt törvénymódosításokat. Ezek előírják az ideiglenes távoltartási parancs automati-

kus meghosszabbítását a bírósági végzés közzétételéig, lehetővé teszik egy újabb távoltartási parancs kérését, ha a családon belüli erőszak veszélye továbbra is fennáll, illetve kötelezik a hatóságokat a családon belüli erőszakos cselekmények kivizsgálására folytatására még akkor is, ha az áldozat visszavonja a panaszát.

A miniszterelnök szerint ezeket a törvénymódosításokat az intézmények gyors és koherens fellépései kell kísérjék, hogy biztosítsák a veszélyben lévő emberek biztonságát. Bolojan úgy véle-

kedett, hogy a polgárok állami intézmények iránti bizalmát is növelni kell. Elengedhetetlennek nevezte, hogy amikor a lányok és nők telefonon segítséget kérnek a hatóságoktól, biztosak lehessenek abban, hogy a lehető leggyorsabban támogatást kapnak, és nem küldözgetik őket egyik intézményből a másikba.

A kormányfő kiemelte a civil társadalom szerepét a jelenség elleni küzdelemben. „A társadalomnak és a hatóságoknak továbbra is együtt kell működniük, mert a lányok és a nők megérdemlik a tiszteletet, a biztonságot és a hitet abban, hogy joguk van diszkrimináció-, zaklatás-, bántalmazás- és erőszakmentes élethez” – olvasható az üzenetben. *(Agerpres)*

ORSZÁG – VILÁG

Jelentős lehűlés várható

Jelentős lehűlésre lehet számítani, előbb az ország nyugati és északnyugati részén, majd a többi régióban is – figyelmeztetett az Országos Meteorológiai Szolgálat (ANM). Az előrejelzések szerint vasárnapig eső, havas eső, Moldva északi részén és a hegyekben havazás várható, a lehulló csapadék mennyisége eléri a 10–25 litert négyzetméterenként, délen és délkeleten, valamint a Déli-Kárpátok térségében a négyzetméterenkénti 35–45, helyenként a 60–80 litert is meghaladhatja. Péntekre virradóra délkeleten 45–50 kilométer/órás sebességgel fújhat a szél, a Déli-Kárpátok térségében 70–90 km/órás széllökésekre lehet számítani. *(Agerpres)*

Elfogadta a képviselőház a családon belüli erőszak áldozatainak védelméről szóló törvény módosításait

Döntő házként elfogadta szerdai ülésén a képviselőház a családon belüli erőszak áldozatainak védelméről szóló törvény módosításait. A családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló 2003/217-es jogszabályt módosító és a büntető törvénykönyvet kiegészítő tervezet értelmében az ideiglenes távoltartási parancs hatálya automatikusan meghosszabbodik az alapfokú bírósági végzés meghozataláig. Az ügyésznek erről azonnal tájékoztatnia kell az ideiglenes távoltartási parancsot kiadó rendőrséget, amely értesíti az érintett személyeket. A tervezet szerint a védett áldozat a kényszerintézkedés lejárta után újabb távoltartási parancsot kérhet, ha a hatóságok úgy ítélik meg, hogy védelmi intézkedések hiányában veszélybe kerül az élete, testi-lelki épsége vagy a szabadsága. A jogszabályjavaslat növeli a családon belüli erőszak büntetési tételét a visszaesők esetében. Ha a bűncselekményt a távoltartást már korábban megsértő személy követi el, felével nőnek a büntetési tételek. A tervezetet a szenátus már elfogadta, így most az elnöki hivatalhoz kerül kihirdetésre. *(Agerpres)*

Béketerv nagyhatalmi kényszerrel

(Folytatás az 1. oldalról)

közvetlen időszaka volt fájdalmas, amikor családok hagyták el az ősi fészket, hanem az a hosszú folyamat, amit a társadalmi, gazdasági és kulturális váltás okozott. Nevezetesen az, hogy a többségiekből kisebbségiek lettünk. A hatalomváltás nem burkolt hozadéka pedig az a nacionalista, beolvasztást szorgalmazó politika, amelyet 1918-tól napjainkban az elcsatolt részeken levő magyarok éreznek. Ennek a helyzetnek pedig a furcsa paradoxonja, hogy azok, akik maradtak az egykori Nagy-Magyarországhoz tartozó területeken és azok, akik a többségiek közül már ott voltak, illetve letelepedtek, abba a (történelmi) kényszerhelyzetbe kerültek, hogy jóban, rosszban együtt kell éljenek. Az emberek közötti kapcsolatokban nincsen semmi gond. Illetve nem lenne, ha ebből a politika, a (nagy)hatalmi machinációk nem csinálnának ügyet. Mint ahogy történt jelenleg is az orosz–ukrán konfliktusban. Álljon itt egy példa. Közvetlenül a háború kitörése után Marosvásárhelyre is kerültek ukrán menekültek (leginkább nők és gyerekek), akikkel volt alkalmam elbeszélgetni. Az egyik fiatal nő elmondta, hogy amikor első nap Kijev egyik külvárosában, Irpinben is becsapódtak a bombák, a konyha padlózatán hasalva felhívta Moszkvában levő – orosz ajkú – nagybátyját, hogy közölje vele, mi történt. Őszintén vallotta, akkor egyikük sem hitte, hogy ilyesmi megtörténhet.

A béketervben is szerepel a területcseré, és többek között az is, hogy ezáltal lezárják 30 év minden vitás kérdését. Vajon az újabb béketerv lezárhat-e hosszú távon minden olyan konfliktust, fájdalmat, amelyet az egyszerű embereknek okozott négy év alatt? És ki garantálja azt, hogy mindezek után valóban béke lesz a lelkekben és a szívekben, és nem fog egymással farkasszemet nézni valamelyik köztéren az orosz és az ukrán? S meddig fognak majd még azon vitatkozni, hogy kié volt az az „ősi föld”, amely a nagyhatalmi tollvonásnak köszönhetően gazdát cserélt? Ugye, milyen ismerős e történelmi kép?

Harmadikos diák okozott testi sértést egy kolozsvári iskolában

Súlyos incidens történt kedden a kolozsvári George Coșbuc középiskolában: egy feldühödött elemis tanuló kificamította egy tanítónő vállát, orrba fejelte a helyettes igazgatónőt, és megharapta az iskola pszichológusának kezét.

A rendőrség szerdai közleménye szerint a gyermeket elvették kivizsgálásra egy klinikára, a rendőrök pedig büntetőeljárást indítottak ütlegelés vagy egyéb erőszakos cselekmény miatt, és nyomoznak az incidens pontos körülményeinek kiderítéséért.

A Kolozs megyei rendőrség szerint az iskola egyik pedagógusa kedden értesítette a hatóságokat, hogy szünetben, az iskola udvarán két 9 éves tanuló között konfliktus tört ki, egyikük azt állította, hogy a másik megütötte. Ezt követően az egyik kiskorú dühkitörést kapott, több pedagógus beavatkozására volt szükség, hogy lecsillapítsák. Az iskolaigazgató, Horațiu Bota az Agerpresnek elmondta, a harmadik osztályos

gyermek a szünetben az iskola udvarán szaladgált, amikor megbotlott és leesett. Amikor felállt a földről, úgy tűnt neki, hogy egyik osztálytársa akasztotta el, ami azonban nem volt igaz. Elkezdte dühösen kergetni a fiút, és amikor a tanítónője meg akarta állítani, odébb lökte. A tanítónő segítséget kért egy kolléganőjétől, és közbeavatkozott az aligazgatónő, az iskolapszichológus és egy tornatanár is.

A gyermek annyira dühös volt, hogy amikor az egyik tanítónő magához akarát ölelni, egy heves mozdulattal kiszakította magát a karjai közül, de úgy, hogy közben kificamította a tanítónő vállát, majd megharapta a pszichológusnő kezét, és meg is karmolta, az aligazgatónőt pedig orrba fejelte – számolt be az igazgató. Hozzátette: szerint a gyermek reflexből cselekedett, de olyan dühöt, ami a fiúcskát vezérelte, ő még nem látott megnyilvánulni ilyen korban. Horațiu Bota szerint a gyermeket két héttel ezelőtt a szülei beleegyezésével elküldték az iskola pszichológusához, és a szülők beismerték, hogy ők is járnak már gyermekükkel szakemberhez. *(Agerpres)*

15 éve áll Csaba királyfi szobra

A város méltóságát jelzi

Másfél évtizede áll Csaba királyfi szobra Nyárádszereda főterén, a református templom bejáratánál. Az avatásra és az előzményekre emlékeztek múlt pénteken este a kisvárosban.

Gligor Róbert László

Csaba királyfi szobrát, Blaskó János anyaországi művész alkotását Kövér László, a magyar Országgyűlés elnöke ajándékozta a közösségnek, amiért az megvédte főterét, és nem engedte meg, hogy az ortodox egyház erőszakosan hagymakupolás katedrális építsen a parkban. Az alkotást 2010. november 13-án avatták fel Nyárádszeredában.

A múlt pénteki megemlékezésén elhangzott: „Nemcsak egy jeles alkotás előtt állunk, hanem saját közösségünk kitartásának, összetartozásának és hitének jelképe előtt. Tizenöt évvel ezelőtt egy merész álom vált valóra.” Ezt az ajándékot bátorsága elismeréseként kapta meg a közösség, amiért „kiállt a város méltóságáért és jövőjéért”. Arra is figyelmeztettek: nem veszhetünk el, mert „Csaba királyfi legendája, az égi csillagösvény fénye mindig arra emlékeztet, hogy a legnehezebb időben is van irány, remény, haza vezető út”.

„Zord volt a harc, de megérte!”

A szobor megkoszorúzása után a városi könyvtárban folytatódott az emlékezés. Tizenöt évvel ezelőtt egy hagymakupolás honfoglalás kísérletének visszaverése volt a legnagyobb feladat, így civilekként, közképviselőként minden követ megmozgattak, hogy „mások ne foglalhassanak el egy tenyérmít sem – nemhogy egy katedrálisnyi területet – abból, ami a miénk” – idézte fel a szervező Nyárádszeredaért Egyesület elnöke, Szűcs Péter, hozzátéve, hogy a nemzeti, konzervatív értékek megvédésével és továbbadásával érdemelték ki akkor Kövér László ajándékát.

A szoboradományozás és -avatás nemcsak művészeti értéket hozott a

Elmaradhatatlan része az ünnepségnek Csaba királyfi szobrának megkoszorúzása

Fotók: Gligor Róbert László

főterre, hanem „jelképes pajzsa is lett egy közösség bátorságának, önazonosságának és összetartozásának” – jelentette ki Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa képviselője Gáll Hajnalka konzul, hozzátéve, hogy a néhai Csíki Sándor által éltre hívott Csaba királyfi napok olyan hagyományt teremtett, amely nem csupán a múltra emlékeztet, hanem a közösség erejét, jövőbe vetett hitét is erősíti.

A tizenöt évvel ezelőtti eseményre és annak hátterére emlékezett Székely Endre nyugalmazott lelkész is, aki harminc éven át volt a helyi református egyházközség papja. Szolgálatra idején a gyülekezet három szobrot is leleplezhetett: harmadszorra helyezték ki a főterre Bocskai István szobrát, a templomkertben felállították a székely hártrór katona mását, és a templom bejáratánál Csaba királyfi mellszobrát. Zord volt a harc, de megérte – összegzett a korábbi lelkész, aki arra biztatta az ünnepelőket, hogy „mutassuk meg együtt, hogy sokkal többet érünk annál, mint ahányan vagyunk, mert mi egy vérből valók vagyunk”.

A szobor leleplezésekor mondott beszéde közben tűzték ki a nyárádszeredai polgármesteri hivatal homlokzatára a székely zászlót –

emlékezett vissza Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke, majd kimondta a jelszót: „Harcolnunk kell!”. A nemzeti régiók kezdeményezését idén is leseperte az asztalról az Európai Bizottság, ezért november 13-án ismét beperelték az Európai Unió Bíróságán, és megpróbálják másodszor is térdre kényszeríteni a Bizottságot – számolt be a székely autonómia harcosa a helyieknek. Azt is elmondta: október elején létrehozták a Nemzeti régiók barátai nevű Facebook-csoportot, amelynek már harminc európai nemzeti régió lett a tagja. Csatlakozzanak ehhez a csoporthoz, és népszerűsítsék – kérte az ünnepelőktől.

Az eseményen jelen volt Zaka-

Felidéztek a tizenöt évvel ezelőtti pillanatokat

Emlékplakettel és díszoklevéllel díjazták azokat, akik a szoborállítást akkor előmozdították

riás Zoltán, az Erdélyi Magyar Szövetség elnöke, valamint Boldog István anyaországi volt országgyűlési képviselő is.

Ünnepi emlékdíjak

Az esemény keretében azokat is ünnepelték, akik nemcsak jelen voltak az ezelőtti tizenöt évvel történt szoboravatáson, hanem tevőlegesen is hozzájárultak ahhoz, hogy Csaba királyfi szobra méltó helyre kerülhessen a településen, és kultusza élő maradjon. Ezt a szervezők 15 éves emléklapokkal és díszoklevéllel köszönték meg. Kövér László az adományozásért és „az erre a momentumra épülő hagyomány megteremtésében való közreműködéséért, valamint nemzetünk szolgálatába állított, töretlenül egyenes és kompromisszumokat nem ismerő munkássága” nyomán érdemelte ki az ünnepi Csaba királyfi díjat, míg Blaskó János művész a szobor elkészítéséért, a helyi Póra Zoltán pedig a méltó talapzat elkészítéséért és a szobor leszállításáért vehette át az elismerést. Ugyanebben az elisme-

résben részesült Székely Endre nyugalmazott lelkész és a helyi református egyházközség is „a szobor befogadásával tanúsított bátorságáért és a hagyomány megteremtésében és ápolásában nyújtott mindenkori segítségért”.

Az ünnepi pillanatok hangulatát Kolozsvári Kincső, Kolozsvári Boróka és Kolozsvári Zoltán, valamint Várad Imre is fokozta művészi élménnyel, és egyperces néma főhajrással emlékeztek az időközben elhunyt „harcostársakra” is.

Lelki feltöltődés

A tizenöt évvel ezelőtti ünnepségen az anyaországi Ismerős Arcok zenekar koncertezett Nyárádszeredában, s a jubileumi pillanatban is ugyanezt az együttest hívták színpadra a szervezők, a koncert után pedig számukra is Csaba királyfi emlékdíjat nyújtottak át. Nyerges Attila, a csapat szövegírója és éneke a Népújságnak elmondta: nagyon nagy öröm volt akkor is itt játszani, és nagyon várták a mostani nyárádszeredai fellépést is, hiszen máskor is énekeltek itt, és ahányszor átutazik a településen, mindig eszébe jutnak az itteni fellépések. Nem lehet megenni azt a csodát, hogy az ember több száz kilométert utazik szülőhelyétől, és egy másik Magyarországot talál – állítja az énekes, aki szerint minden magyar embernek el kellene töltenie egy kis időt Székelyföldön, hogy lelkileg is feltöltődjön.

Az együttes 2026. január 24-én a budapesti Papp László Sportaréna-ban pályafutása legnagyobb koncertjét tartja.

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Már a régi görögök, egyiptomiak vagy a rómaiak és az indiaiak is tudták, hogy feladatnak lennie kell. Na persze, mindenki mást értett alatta, fölötte vagy mellékesen, de abban megegyezhetünk, hogy feladatok nélkül még mindig a fán ücsörögnénk, vagy egyik ágról a másikra ugrálnánk át. Ámbátor már ez is feladat volt: táplálékot kellett szerezni, és ehhez nem volt elég az egyetlen fa termése. Ha már a banán volt a menő.

A feladat már önmagában is serkentő, mozgósító, célt adó vagy bosszantó, és az ember azon gondolkozhat, hogyan teljesítse, avagy hogyan próbálja meg lerázni. A nagy munkakerülők és csavargók, híres szélhámosok feladata az volt – maguk elé kitűzött és teljesítendő cél –, hogyan lehet minimális energiabefektetéssel hatalmasat kaszálni javakból, emberi jósból, butaságból. Ám itt ellentmondok önmagamnak, veszem észre, ugyanis a szélhámosság elgondolása, kimunkálása és elkövetése már magában is intellektuális fel-

adat, amelyhez szükséges némi ész, kombinatív készség, ravaszság és tapasztalat, hely- és anyagismeret, műszerhasználat, amely megóv a kudarcotól, felsüléstől, attól, hogy a turpisságon végül is rajtavesszen a szélnek hámozója.

Ám most fordítsuk el tekintetünket e sikamlós melléktartományról, melynek hatalmas jogi, pszichológiai és szépprózai vetülete és irodalma van, az anekdotakincs jelentős része is ebben a műfajban gyökeredzik és vándorol korról korra, s fordítsuk tekintetünket az értelmes feladatok felé. (Ha kissé tanáros, pedantériától szagló a megfogalmazás, az magából a feladat felvázolásából következik.)

A legkorábbi feladat – napi beosztásban – a felkelés. Feladatként tornyosul előttünk, de nem fedi el azt a tényt, hogy bölcsődébe, óvodába, iskolába, munkahelyre, hivatalba, üzletbe kell menni. Mert nekünk mindig is azt mondták, hogy ez az élet rendje. Valószínűleg azoknak, akik ezt nekünk tanácsolták (kitalálták?!), maguk is feladat-

ként kapták az előttük járóktól korban, rangban, alárendeltségi viszonyból következően. Ez úgy öröklődött fától fáig, ill. a fáról való lehuppanástól a holdra szállásig. Ebben a sorban mi is benne vagyunk.

Vannak vidékek (Kányádít idézve), ahol az ember arra ébred, hogy háborúba kell mennie, fegyvert kell fognia, fegyvert kell kezelnie, avagy le sem fekszik, mert egész éjszaka lőtték drónokkal és rakétákkal a városát, házát, lent éjszakázott a bunkerben, metróban (ahol már/még van), elszunnyadt percekre, de máris indulnia kell, le sem vetette a ruháit, meglötyböli arcát hideg vízzel – a csap hátha teljesíti feladatát, és vizet ad, nem lőtte szét az ellenség a vezetőket – és már ott sincs. Katonai, honvédő feladatot teljesít.

Békésebb vizekre evezve feladat: reggelit készíteni – feltételezve, hogy tényleg béke van, és a bőség nem éppen a himnusz egyik óhaja, hanem kamránk tele – mit is együnk? Az iskolába induló gye-

reknek uzsonnát készíteni, szesélyt is kielégíteni, változatos kombinációkba rendezni a rendelkezésre álló élelmiszer-tartalékokat. Volt nekem egykor a Régibarmvásár utcai iskolában egy osztálytársam (vagy kettő, nevezzük őket Dörgöséknek), valahonnan a város széléről jártak be, és aztán nekik tényleg változatos uzsonnát pakoltak fel a jó gazdálkodó szüleik: hol rántotta volt két szelet fekete kenyér között, hol uborka, sárgarépa, alma és miegyebek összeszerve kis lábaskában, hol meg tehéntúrós bukta stb. Mi meg kaptuk az unalmas vajás kenyeret a 32 lejes szálímival. (Ha volt olcsóbb, akkor azzal.)

A feladat természetétől függően lehet kötelező, természetes, tiszteletbeli, kényszerű, nemszeretem, szerethető, vállalható, lehetetlen (mission impossible), örömszerző, nehéz, megoldandó és gubanc. Nekem például a mértanfeladatok mindmáig megoldhatatlannak tűnnek, szerencsére az idő homályába húzódtak vissza, odavesztek, azóta

sem keresnek fel még rémálmaimban sem. Pedig tudom, mértan nélkül nincs emberi civilizáció, építéset, vasút vagy modern művészet. Mértan nélkül a valóság mérhetetlen.

A megoldandó feladatok közé számlálható a békeszerzés, békeközvetítés. Elfogadni a feltételeket, kimunkálni a kompromisszumot, lenyelni a békát, összeszámlálni a veszteségeket a nyereségek mellett. Ukrajnában nem teljesíthetetlen feltétel az orosz nyelv hivatalossá tétele, hiszen végeredményben mindenki tud, ért vagy beszél oroszul. Nehezebb, de nem megoldhatatlan a magyar és román vagy lengyel kisebbség nyelvének regionális engedélyezése. Hátha jobban érzik ettől magukat a kisebbségek – ami legyen a kormányzati feladat. Napi szinten és gyakorisággal.

Végezetül, bárhogyan kapáló-zunk, a feladatok úgyis utolérnek, behálózunk, rád mordulnak, szükségyszerűségnek álcázzák magukat. Kimozdítanak komfortzónánkból (vö. lustaság), és cselekvővé tesznek. Azért olykor mosolyogjunk. Nem nagy ügy, akarom mondani, feladat.

SZERKESZTETTE: MENYHÁRT BORBÁLA

Nem egy új, hanem két évtizede használt vakcináról van szó Tények és tévhitek a HPV-oltásról

A méhnyakrákot is okozó HPV-vírus elleni védőoltással kapcsolatos főbb tévhiteket igyekezett eloszlatni a Szent Balázs Alapítvány által szervezett Szülői fórumon dr. Ladányi Emmánuel (fotó) szülész-nőgyógyász szakorvos, aki arról beszélt a teremben ülő szülőknek, hogyan óvhatjuk meg a gyerekeinket a HPV-vírus okozta megbetegedésekkel szemben.

Menyhárt Borbála

Fotó: Pontis Egészségügyi Szervezet

rák időskori betegség, ugyanis a tapasztalat az, hogy főként a középkorú nőket érinti.

20 éve használt oltóanyag: 300 millió beadott dózis után biztonságosnak tekintett

Romániában 2025. október 1-től teljesen ingyenes a HPV elleni védőoltás a 11–26 év közötti lányok és fiúk számára, a 26–45 év közötti nők pedig féláron juthatnak hozzá.

– Ez azért nagyon fontos, mert ha valaki bemegy a patikába, és megvásárolná az oltóanyagot, 600 lejbe kerül egy dózis, a három dózis ára tehát 1800 lej. Az átlagembernek pedig egyáltalán nem mindegy, hogy ingyenesen jut hozzá, vagy 1800 lejt kell kifizessen érte – emelte ki dr. Ladányi Emmánuel. Mint mondta, Romániában évekkal ezelőtt, 2012–2013 körül volt egy kampány, amikor lehetőség volt beoltani a 11–13 éves lányokat, azonban a szülők nem éltek a lehetőséggel, talán elsősorban azért, mert akkoriban nem kísérte ezt egy megfelelő tájékoztatási kampány, így több ezer dózis került a kukába, mivel lejárt a szavatossági idejük.

– Szerencsére ma már ott tar-

bőrkontaktussal vagy nyálkahártya által, és több mint 200 törzse ismert, például a „sima” bőrszemölcsöket is gyakran HPV-vírus okozza, de vannak rákkeltő törzsei is, ezek ellen véd az oltás.

A szakorvos hangsúlyozta, a méhnyakrákos megbetegedések 99 százalékáért a HPV-vírus felelős, de a végbélrák 83 százalékát, a szájüregi és garatrák 72 százalékát, a hüvelyrák 70 és a szeméremtestrák 43 százalékát ugyancsak ez okozza. A férfiaknál pedig a péniszrákos esetek 50 százalékáért a HPV tehető felelőssé. A 16-os és 18-as törzsek a legonkogénebbek, a méhnyakrákos megbetegedések mintegy 70 százalékát ez a két törzs okozza. A szülész-nőgyógyász szakorvos szerint tévhit, hogy a méhnyak-

Illusztráció

Fotó: Nagy Tibor (archív)

tunk, hogy várólisták vannak, fel kell iratkozni ahhoz, hogy valaki hozzájusson a HPV elleni védőoltáshoz, egyre több szülő látja be ennek az előnyeit – tette hozzá a szakorvos.

Mindezek ellenére a mai napig sokan szkeptikusak az oltással kapcsolatban, azonban tudni kell, hogy nem egy új oltóanyagról van szó, hanem egy olyanról, amely 2006 óta, szinte 20 éve a piacon van, és amely világszerte több mint 300 millió beadott dózis után biztonságosnak tekintett. A jelenleg használt Gardasil 9 a HPV-vírus kilenc leg-rákkeltőbb törzse ellen nyújt védelmet.

Romániában a kamaszok alig 6 százaléka volt beoltva, miközben az európai átlag 64 százalék

Az előadáson elhangzott, hogy az európai átlaghoz viszonyítva országunkban nagyon kevés kamaszt oltottak be HPV ellen. Miközben Romániában 2023-ban a 9–14 éves gyerekek körében az átoltottság mindössze 6 százalékos volt, az európai uniós átlag 64 százalék, ami óriási különbség. Például Ausztráliában ez az arány 98 százalék, szinte mindenki be van oltva.

Dr. Ladányi Emmánuel kiemelte, a HPV elleni védőoltás fiúknak és lányoknak egyaránt ajánlott, 9–14 év között optimális beadni az oltást, ilyenkor két dózis szükséges, 15–45 év között pedig három dózist ír elő az oltási séma. Mint mondta, életünk során nagyon sokan átesünk

a HPV-fertőzésen tünetmentesen, egy egészséges szervezet a megfelelő immunválasszal ki tudja küszöbölni a megbetegedést. Ha azonban az immunrendszer valami miatt legyengült, fennáll egy krónikus állapot a szervezetben, egy hosszú ideig tartó stresszes állapot, vagy egy autoimmun betegség, akkor a HPV megbetegedést okozhat.

Szülőként ne az online térben, kétes információk alapján tájékozódjunk!

Előadása során a szakorvos fontosnak tartotta eloszlatni a HPV-oltással kapcsolatos leggyakoribb tévhiteket, mint mondta, a HPV elleni vakcina nem tartalmaz élő vírust, nem okoz fertőzést, nem tartalmaz genetikai anyagot, így nem szaporodik, nem képes megváltoztatni az emberi géneket, az ellenanyagválasz erősebb, mint a valódi fertőzés esetén.

A kutatások azt igazolják, hogy idővel nem csökken a védettség, ugyanis azokat, akiket beoltottak 2007-ben, figyelemmel kísérték 2020-ig. Az elsődleges immunválasz kialakulása után 13,6 évvel újra vizsgálatokat végeztek, és kiderült, hogy alig csökkent az immunitás.

Gyakran emlegetett tévhit, hogy az oltás meddőséget okoz, azonban a szakorvos szerint tudni kell, hogy nincsen semmi köze a reprodukív rendszerhez, ezt kutatások is alátámasztják. A HPV elleni oltásban nincs benne maga a vírus, csak annak az „üres csomagolása”, ami alapján az immunrendszer megtanulja felismerni és hatástalanítani. A vírus DNS-e nem kerül be a szervezetbe, így nincs olyan mechanizmus, ami meddőséget okozna. Hasonló elven működik a hepatitis B elleni védőoltás is.

Ugyancsak tévhit, hogy csak a lányokat érdemes beoltani méhnyakrák ellen, hiszen köztudott, hogy a fiúknál pénisz-, végbél-, valamint száj-garat rákot okozhat, ugyanakkor az oltás által a leendő partnereiket is védik, ugyanis a fiúk hordozhatják, és átadhatják a feleségüknek, barátnőjüknek a vírust, tehát a megfelelő nyájjimmunitást csak akkor tudjuk elérni, ha mind a lányok, mind a fiúk be vannak oltva.

Köztudott, hogy sok szülő a mellékhatásoktól tart, azonban dr. Ladányi Emmánuel megnyugtatóan hangsúlyozta, minden oltásnak vannak mellékhatásai, a HPV elleni vakcina esetében azonban ezek többnyire enyhék: a leggyakoribb a helyi bőrpír, duzzanat, fájdalom a szúrás helyén, de előfordulhat egy kis hőemelkedés, illetve ritkább esetben fejfájás, fáradtságérzés is.

Több mint egymillió életet mentett meg a méhnyakrák elleni vakcina

Több mint egymillió méhnyakrákos halálesetet lehetett megelőzni az alacsony jövedelmű országokban az elmúlt három évben folytatott humán papillomavírus (HPV) elleni oltáskampányokkal – közölte legújabb jelentésében a globális vakcinaszövetség (Gavi).

A szervezet honlapján (gavi.org) olvasható, az első méhnyakrák megelőzési világnap alkalmából hétfőn publikált jelentés hangsúlyozza, hogy több mint egy évtizeddel az első humán papillomavírus (HPV) elleni oltási programok bevezetése után számos országban jelentősen csökkent a méhnyakrák és a rákot megelőző állapotok előfordulása, ami megerősítette, hogy a HPV-oltások nemcsak biztonságosak, de rendkívül hatékonyak is. „Minden második percben meghal egy nő méhnyakrákban, ami megelőzhető lenne” – emelte ki Sania Nishtar, a Gavi elnöke a közleményben.

Miután az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2022-ben a korábbi két adag humán papillomavírus (HPV) elleni védőoltás beadása helyett az egyadagos védőoltást hivatalosan is ajánlotta, felmerült, hogy a meglévő készletekkel kétszer annyi lányt lehet beoltani. A Gavi ezt követően 2023-ban indított újabb intenzív oltási kampányt, amelynek köszönhetően 2025-re mintegy 86 millió fiatal lányt oltottak be HPV ellen az alacsony jövedelmű országokban. Nishtar hangsúlyozta, hogy a kitűzött célt az országok, part-

nerek és a civil társadalom összefogásával a vártnál hamarabb sikerült elérni. Ennek a daganatos betegségnek főként az alacsony jövedelmű országokban van sok áldozata, ahol a rákszűréshez és a kezelésekhöz nem tud mindenki egyformán hozzájutni. 2022-ben a világszerte feljegyzett 350 ezer méhnyakrákos haláleset 90 százaléka ezekben az országokban történt a Gavi adatai szerint. A méhnyakrák fő okozója, a humán papillomavírus (HPV) elleni védőoltás ugyanakkor nagyon hatékony: statisztikailag minden ezer beoltott gyereknel 17,4 halálesetet lehet megelőzni.

Az állami és magánfinanszírozásból működő nemzetközi szervezet becslése szerint az oltási kampányokkal összesen 1,4 millió halálesetet előztek meg, és mivel 2025 végéig több mint 50 ország vezeti be a vakcinát a Gavi támogatásával, a vakcina olyan országokban lesz elérhető, ahol együttesen a globális méhnyakrákos esetek 89 százaléka fordul elő. A jelentés szerint 2024 végére az afrikai beoltottság 44 százalékos volt, meghaladva az európai 38 százalékos arányt. A HPV-vakcinával beoltottak száma folyamatosan nőtt a Gavi által támogatott országokban: 2022-ben még 8 százalékos volt, 2024 végére pedig elérte a 25 százalékot. A Gavi adatai szerint a HPV elleni védőoltás 2025 végéig több mint 150 országban kerül be az országos oltásprogramokba. (MTI)

Korán érő generáció

Hogyan értsük meg a mai kiskamaszokat?

(Kis)kamaszok – Milyenek ők ma, és hogyan kapcsolódjunk hozzájuk jól? – ez a címe dr. Kádár Annamária pszichológus, egyetemi oktató legújabb könyvének, amit Marosvásárhelyen nemrég a nemzetközi könyvvásáron mutattak be. A kiadványban, amely rövid idő alatt igen népszerűvé vált a kamasz gyereket nevelő szülők körében, a szerző a szakmai szempontok mellett saját kamaszkori emlékeiből, valamint két kiskamasz lány anyukájaként, szülői tapasztalataiból merítve próbál segíteni eligazodni ebben a viharos életszakaszban. A marosvásárhelyi könyvbemutatón dr. Kádár Annamáriával Bota Trombitás Melinda beszélgetett.

Menyhárt Borbála

A kiskamaszok világa a téma, de lényegében egy önismereti könyv, nem egy útmutatás szülők és pedagógusok számára, hogy hogyan kell és hogyan helyes a kamaszokat kezelni, hanem ugyanúgy a saját belső kamaszunkat is megtaláljuk a könyv olvasása közben – osztotta meg a benyomásait Bota Trombitás Melinda, aki azt is elárulta, hogy valójában részese volt a könyv születésének, ugyanis Kádár Annamária a közös nyaralásuk során dolgozott rajta.

Korán kezdődik és sokáig tart

Dr. Kádár Annamária szerint a könyv egyik apropóját az adta, hogy az egyetemen fejlődéslelektant tanít, és tapasztalja, hogy a régi elméletek már rég nem aktuálisak, ugyanis mindannyian észleljük, hogy mennyire megváltoztak a dolgok: a kamaszkor manapság már nagyon korán, lassan 8 éves korban elkezdődik, megdőbbsé, hogy mennyire lerövidül a gyerekkor. A pedagógusok is jelzik, hogy az 1–4. osztály már a kiskamaszkor terepe lett, van olyan harmadikos csoport, amelynek fele még hisz a Mikulásban, a másik fele pedig már menstruál. Mindemellet ez az az életkor, amikor már sajnos pornográf tartalmakkal is találkozhatnak a gyerekek. Ugyanakkor míg régen a kamaszkor befejeződött 18 éves korban, az új elméletek alapján az agyi központok 25 éves kor táján érnek be, a legújabb elméletek szerint pedig 29 éves korig is elhúzódhat.

A másik szempont, ami miatt igen aktuális volt a szerző számára ez a téma, az az, hogy a lányai tíz és tizenkét évesek, kiskamaszok, és mint mondta, a saját családjá mindennapjaiban is tapasztalja, hogy mennyire más az élettörténetük, mennyire felszabadult kiskamaszok tudnak lenni, mernek néha úgy beszólni a szüleiknek, olyan kritikával illetni őket, amilyeneket a mai felnőttek kamaszként nem engedtek meg maguknak a szüleikkel szemben.

Dr. Kádár Annamária elárulta, neki nem feltétlenül volt kamaszkora, azaz nem olyan kamaszkora, ami azzal jár, hogy a gyerek becsapja maga mögött az ajtót, visszabeszél a szüleinek, és kivívja a saját helyét. Mint mondta, ő nem volt az a vérbeli kamasz, nem volt rá jellemző a lázadás, hanem tipikusan „jó kislány” volt. Édesanyja tizenkilenc, édesapja húszéves volt, amikor váratlanul becsöppent az életükbe, egy ideig kérdéses is volt, hogy vállalják-e vagy sem.

– Persze ez nem azt jelenti, hogy utána nem szerettek, vagy nem volt gyönyörű szép gyerekkorom, de hogyha valaki egy ilyen élettörténettel indul, akkor úgy érzi, bizony-

gatnia kell, hogy joga van létezni, nagyon nagy benne a megfelelési kényszer, hogy mindenki elvárásainak eleget tegyen, hogy megdolgozzon a szeretetért – fogalmazott.

Nem szabad elhallgattatni a bennünk élő belső kamasz hangját

Dr. Kádár Annamária rámutatott, általában amikor a gyerekek kamaszodnak, a szülők az életközépválság időszakában vannak. Az életközépválság pedig a kamaszkornak az unokatestvére, hiszen ugyanazok a kérdések foglalkoztatnak, mint kamaszkorban: merre tartok, a helyemen vagyok-e, ez-e az én élet-célom, vajon nem valaki másnak az életét élem? Ez a belső kamaszunk, amely nem kel-lene eltűnjön soha, mert ez az a belső hang, amely segít nemet mondani, meghúzni a határainkat, kiállni önmagunkért. A belső kamasz tehát hatalmas erőforrás – hangsúlyozta

Fotó: Marosvásárhelyi Könyvvásár

a pszichológus, majd hozzátette, negyvenkilenc évesen történt valami az életében, ami „aktiválta” a belső kamaszát, és úgy érzi, hogy ezt a belső hangot már nem akarja száműzni, sem elhallgattatni.

Sok mindent tanulhatunk a kamaszainktól

A marosvásárhelyi pszichológus úgy érzi, szülőként is nagyon sok mindent tanulhatunk a kamasz gyerekeinktől, mint mondta, a lányainak ajánlotta a *(Kis)kamaszok – Milyenek*

Fotó: Kádár Annamária Facebook-oldala

ők ma, és hogyan kapcsolódjunk hozzájuk jól? című legújabb könyvét, ugyanis ők azok a kamaszok, aki ő soha nem mert lenni.

– Minél jobban lázad, visszabeszél a gyerekek, annál jobban tesszük a dolgunkat szülőként, mivel ez azt jelenti, hogy az a gyerek nem kell féljen a szeretet elvesztésétől. Mer

lázadni, mert tudja, hogy ezt a szeretetet nem kell megkérdőjelezni, nem kell bizonygatni, mert ott van. Ebben a lázadásban meg tud születni az igazi énje. Ha nem, akkor még mindig kapunk egy második esélyt az életközépválságban, hogy ezt a belső kamaszunkat kiengedjük.

Ezért szoktak olyan viharosak lenni a szülő-gyerek kapcsolatok kamaszkorban, mert valahol a szülő is kamaszodik ebben az időszakban – adott hangot véleményének a szerző, aki szerint a könyv megírása során a legkeményebb fejezet a kamaszok mentális egészségéről szóló volt, ugyanis, bár pszichológusként sokat foglalkozik ezzel a témával, megdőbbsé, amikor szembesült a legújabb kutatások eredményeivel, amelyek arról árulkodnak, milyen rossz állapotban vannak a mai serdülők. Volt egy nagyszabású kutatás, amely az egyes életkorokban a boldogság és a jóllét kérdését boncolgatta, és a legújabb adatok alapján a serdülők és a fiatal felnőttek vannak a legrosszabb állapotban. Nagyon magas körükben az öngyilkosság, a depresszió, a szorongás aránya.

„Kamaszszületés” a csukott ajtó mögött

A pszichológus úgy véli, a kamaszoknak nem feltétlenül arra van szükségük, hogy szülőként leültes-sük őket, és nagy elméleti beszélgetésekbe bonyolódjunk, ugyanis amit a legjobban utálnak, az az, ha a szülő kérdezősködik. Ehelyett talán az a legjobb, ha néha egyszerűen ülünk mellettük csendben, esetleg meghallgatjuk a zenét, amit ők hallgatnak, anélkül, hogy megjegyeznénk, hogy bezzeg az én időmben mennyivel jobb dalok voltak. Fontos, hogy a kamasz érezze, nem baj, ha éppen nincs kedve beszélgetni, a szülő ott van mellette.

A szerző szerint ahhoz, hogy kapcsolódni tudjunk kamasz gyermekünkkel, vissza kell mennünk kicsit a belső kamaszunkhoz, és el kell beszélgetnünk vele. A könyvben található egy egész kérdéssor is, ami segít ebben a folyamatban.

Ugyanakkor fontos, hogy szülőként ne háborogjunk, és ne feltétlenül tekintsük lustálkodásnak, amikor a kamasz becsukja a szobája ajtaját, hiszen akkor ő éppen „kamaszszületésben van”, lehet, hogy ar-

ra van szüksége, hogy órákig nézze a plafont.

– Ne akarjunk túllenni már a kamaszkoron, hanem inkább gyönyörködünk benne, abban, amivé válik a gyerekünk – tanácsolta a szülőknek dr. Kádár Annamária.

Hozzátette, a kamaszkor tulajdonképpen egy gyászfolyamat is, hiszen addig úgymond mindenható szülőként voltunk jelen a gyerekünk szemében, sokáig apa a világ legerősebb apukája, anya pedig a világ legszebb nője számára, azonban egyszer csak szembesülnünk kell azzal, hogy a nyolcéves szemében lekerülünk erről a piedesztálról, hús-vér emberré kell válnunk, szembemegy velünk a gyerekünk, és egyáltalán nem könnyű ez a konfrontáció. A színekben gazdag öltözködési stílusáról és impozáns kiegészítőiről ismert Kádár Annamária elárulta, a lánya felrótta neki, hogy miért nem tud ő is egyszerű, fekete ruhákban járni, mint más anyukák, eközben pedig a lánya osztálytársa éppen azt rótta fel a saját anyukájának, hogy bezzeg Annamária milyen vagány, színes ruhákban jár, miért nem tud az ő édesanyja is hasonlóan öltözködni.

Fotó: Kádár Annamária Facebook-oldala

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

ARANSÁRGA MARHAHÚSLEVES

Amikor aransárga marhahúsleveset főzök, a húst hideg vízben teszem fel főni, és hagyom lassan átmelegedni. Nem szoktam levenni a habját, inkább hagyom, hogy idővel szépen lesüllyedjen, és tisztuljon a lé. Amikor felforr, egészen takarékra veszem a lángot. Ekkor kerülnek bele a nagyobb darabokra vágott zöldségek: 5-6 murek, egy petrezselyem, egy közepes zeller, egy hagyma, egy egész paprika, egy kisebb fej fokhagyma, egy szelet káposzta, egy karalábé. Teszek bele pár szem egész borsot, csipetnyi cukrot és egy babérlevelet, aztán hagyom, hogy a leves lassan készüljön. Órákig hagyom, hogy összeérjenek az ízek, majd hozzáadok 4-5 leveskockát. Amikor a hús teljesen puha, a zöldségek pedig édeskésre főttek, óvatosan átszűröm a levest, hogy szép tiszta, aranszínű legyen. Tálaláskor a frissen kifőzött házi csavart tésztára merem, és murekkel tálalom. Ezt a levest sosem lehet megunni!

FINOM KACSAMÁJ, SAJÁT ZSÍRJÁBAN

A nagy, aransárga kacsamájat először óvatosan ellenőrzöm, nincs-e rajta hártya, amit le kell húzni. Nem mosom, csak papírtörlővel leitatom róla a nedvességet, hogy szépen süljön majd. Egy kisebb lábasban lassan felolvasztom a kacsaszírt, adok hozzá egy kevés vaját, hogy selymesebb legyen az íze, valamint egy kis ág rozmaringot. A zsiradékot közepesen alacsony hőre melegítem, mert a máj akkor lesz igazán krémes és puha, ha lassan készül. A

nagy kacsamáját egészben teszem a zsiradékba. Nem engedem hirtelen sülni, hanem hagyom, hogy a lassú hő átjárja. Időnként finoman átfordítom, és közben folyamatosan locsolgatom a szafttal és zsírral. Így lesz egyenletesen aranszínű és omlós, anélkül, hogy kiszáradna vagy szétrepedne. Közben elkészítem a krumplipürét: a burgonyát puhára főzöm, majd vajjal és forró tejjel simára keverem. Nem készítem túl hígga, hogy jól illeszkedjen a máj ízéhez. Amikor a máj teljesen megpuhult, és gyönyörű aranszínt kapott, óvato-

san kiemelem a zsírból. Vastagabb szeletekre vágom, és a tányérra halmozott krumplipüré mellé teszem. A tetejére mindig csorgatok egy kanállal a saját zsírából. A májat én tálaláskor sózom és borsozom. Nagyon finom!

VAJAS-PRÉZLIS NUDLI

A krumplit megfőzöm (kb egy kg), majd még melegen áttöröm. Hozzáadok három tojást, egy dl olajat, csipetnyi sót és annyi lisztet, hogy a tészta lágy, de formázható legyen. A rudakat hosszúra sodrom, és feldarabolom, ahogy mindig szoktam. Forró, enyhén sós vízben megfőzöm, és amikor feljönnek a víz tetejére, kiszedem őket. Közben a vajat egy serpenyőben felolvasztom, rádobom a prézlit, és aranybarnára pirítom. A forró nudlikat azonnal beleforgatom, hogy mindenhol bevonódjanak a vajas prézlivel. Így mindig puha, könnyű és kívül enyhén ropogós lesz, ahogy szeretem.

SÜTŐTÖKÖS-RIBIZLIS RIZSKOCH KICSIT MÁSKÉPP

Egy liter tejet felteszek főni, és hozzáadok 15 dkg rizst. Folyamatosan keverem, hogy ne ragadjon oda, és puhára főzöm. Amikor a rizs majdnem kész, belekeverem a 30 dkg pépesített, sült sütőtököt, majd 8–10 dkg cukrot és egy csipet fahéjat, hogy az ízek szépen összeérjenek. Ezután a rizskochot egy kivajazott tálba simítom (én most téglalap alakú tepsit választottam), és 10–15 dkg friss vagy fagyaszott ribizlit szórok a tetejére, enyhén belenyomkodom. Szeretem, ha a gyümölcs kissé belefő a rizsbe, de maradnak benne szép kis darabok is. A süttőt 180 °C-ra melegítem elő, majd a rizskochot kb. 30–35 percig sütöm, amíg a teteje aranybarna nem lesz, de belül krémes marad. Ha kész, hagyom kicsit hűlni, majd felszeletem, és tálaláskor gyakran meglocsolom egy kevés tejjel vagy tejszínnel, hogy még szaftosabb legyen. Így mindig krémes, lágy, őszi ízű rizskochot kapunk. Nagyon szeretem a sütőtök édes ízét és a ribizli savanykás találkozását. Karamellszósszal tálaltam. Jó étvágyat kívánok!

Családon belüli erőszak: idén több mint félszáz nőt gyilkolt meg a párja

November 25., a nők elleni erőszak megszüntetésének világnapja alkalmából Erdély több városában, köztük Marosvásárhelyen is plakátokkal hívták fel a figyelmet a hatóságok a 0800 500 333-as zöldszámra, amelyet híva magyar nyelven is támogatást nyújtanak a családon belüli erőszak áldozatainak. A vonal a nap 24 órájában ingyenesen, névtelenül hívható. Idén eddig Romániában több mint félszáz nő életét oltotta ki a férje, párja, volt élettársa, gyakran távoltartási rendelettel a zsebükben, előfordult, hogy gyerekeik szeme láttára gyilkolta meg őket az, akivel egykor együtt éltek. A rendőrség azonban arra is felhívja a figyelmet: olyan nő nem vált gyilkosság áldozatává, aki igényelte, hogy az erőszakoskodó partnerére elektronikus nyomkövetőt tegyenek. Tehát az eszköz működik és életeket ment – hangsúlyozza a román rendőrség.

Menyhárt Borbála

Október végéig több mint 113 ezer bejelentéssel riasztották a rendőrséget családon belüli erőszak miatt, ez 2115-tel több, mint egy évvel korábban – a rendőrség szerint viszont ez nem az esetek „robbanásszerű növekedését” jelenti, hanem azt, hogy egyre több áldozat mer segítséget kérni.

Az év első tíz hónapjában csupán 3300 családon belüli erőszaknak minősülő ügyben kötelezték az agresszort elektronikus nyomkövető viselésére – számolt be nemrég sajtótájékoztatót az Agerpres közleménye szerint a román rendőrség főfelügyelő-helyettese, Eduard Mirițescu. Közlése szerint 1800 esetben ideiglenes távoltartási parancs (az összes rendőrségi intézkedés 15 százaléka), 1500 esetben távoltartási végzés (az összes bírósági végzés 12 százaléka) volt érvényben a támadó ellen.

Mirițescu beszámolója szerint a családon belüli erőszak áldozatainak alig fele kér távoltartást az agresszorral szemben. Idén októberig 12.187 ideiglenes távoltartási parancsot adott ki a rendőrség, ezek közül 4610 (az összes parancs 41 százaléka) bírósági végzéssé változott. Az agresszorok 814 esetben szegték meg ezeket. A bíróságok az év első tíz hónapjában 12.663 távoltartási végzést rendeltek el, ezeket 5065 esetben szegték meg a támadók – áll a közleményben.

A főfelügyelő-helyettes tájékoztatása szerint az elektronikus nyomkövető rendszer bevezetése óta kevesebb a távoltartási parancsot

vagy végzést megszegő agresszor. Ugyanakkor a rendőrök most már kötelesek felkeresni otthonukban az áldozatot és a bántalmazóját annak megállapítása végett, hogy megoldódott-e a felek közötti konfliktus. Mirițescu arra kérte a családon belüli erőszak áldozatait, hogy bízzanak a rendelkezésre álló védelmi intézkedésekben, mert azok életüket menthetnek. Közlése szerint egyetlen olyan személy sem vált gyilkosság áldozatává, aki a bántalmazója elektronikus nyomkövetését kérte.

Maros megyében a riasztások 66 százaléka vidékről érkezett

Maros megyében az idei év első tíz hónapjában – a 2024 azonos időszakához képest – 24%-kal csökkent a családon belüli erőszaknak minősülő bűncselekmények száma, a tavalyi 1366 eset után idén 1031-et jegyeztek – tájékoztatott Mate Aurica, a Maros Megyei Rendőr-felügyelőség sajtószóvivője.

A rendőrök ebben az időszakban összesen 2261 családon belüli erőszakos esethez szálltak ki, ez több, mint a tavaly regisztrált 2009 eset. Az idei riasztások közül 757 városi, míg 1504 vidéki környezetből érkezett – tudtuk meg.

Idén októberig 387 ideiglenes távoltartási parancsot állítottak ki, ami 49%-kal több, mint a 2024 azonos időszakában kiadott 259. Emellett a bíróságok 340 távoltartási végzést bocsátottak ki, 42%-kal többet, mint 2024-ben. Maros megyében idén egy gyilkosságot jegyeztek, Mezőméhes községben, ami családon belüli erőszakkal hozható összefüggésbe.

A papír nem kiált rendőr után, a nyomkövető viszont azonnal riaszt

Érdeklődésünkre, hogy hány agresszorra került Maros megyében elektronikus nyomkövető, Mate Aurica közölte, október végéig 119 esetben alkalmazták azt az intézkedést, ez 76-tal több, mint az előző év azonos időszakában, amikor 43 agresszor lábára került nyomkövető bilincs.

Bár életmentő lehet, az elektronikus nyomkövetőt sajnos a mai napig nagyon kevés áldozat veszi igénybe. A nők elleni erőszak nemzetközi napja alkalmából Csép Éva Andrea Maros megyei RMDSZ-es parlamenti képviselő egy rendkívül hasznos és tanulságos videót tett közzé közösségi oldalán, ahol közérthetően elmagyarázza az elektronikus nyomkövető működését, és próbálja eloszlítani az ezzel kapcsolatos tévhiteket. A szociális ügyekért felelős képviselő hangsúlyozta: az áldozatoknak fontos megérteniük, hogy a távoltartási végzés önmagában nem elég, mert sok esetben megsértik, és ez akár az áldozat életébe is kerülhet.

– A papír nem kiált rendőr után, a karkötő viszont azonnal jelez, és riasztja a hatóságokat. Ezen a karkötőn múlhat, hogy életben marad-e vagy sem az áldozat – emelte ki a védelmi eszköz jelentőségét a képviselő.

Csép Éva Andrea nemrég lapunknak adott interjújában elmondta, több ezer esetben utasítják vissza ezt a védelmi intézkedést az áldozatok. A képviselő szerint a visszautasítás hátterében egyrészt az áldozatok tájékozatlansága áll, sok áldozat tévesen azt gondolja, hogy neki is lábbilincset kell viselni, holott ez nem igaz, mindössze a táskájában ott kell legyen egy kis méretű, telefonszerű készülék, amit senki nem lát, senki nem fogja megbélyegezni emiatt. Sokan arra hivatkoznak, hogy nem szeretnék, ha a rendőrség követné, hogy mikor, merre járnak. Fontos tudni, hogy a rendőrséget nem érdekli, hogy az áldozat merre jár, mit csinál a mindennapokban, kizárólag az, hogy a készülék jelezze, ha közeledik hozzá az agresszor, és azonnal be tudjanak avatkozni – világított rá a képviselő.

A nemzetközi nap alkalmából a hatóságok hangsúlyozzák: az áldozatoknak számos lehetőségük van a segítségkérésre, vészhelyzetben természetesen a 112 segélyhívót kell riasztani, azonban elérhető a 0800 500 333 zöldszám is, amelyet éjjel-nappal ingyenesen lehet hívni szakszerű segítségért az ország bármely pontjáról, és magyar nyelven is segítséget lehet kérni. Ugyanakkor ma már minden megyében működik a Vénusz program keretében indított védett otthon, Maros megyében a Szociális és Gyermekevédelmi Igazgatóság is üzemeltet egy 8-12 férőhelyes védett házat. Ezek sürgősségi központként működnek, éjjel-nappal fogadnak áldozatokat, szükség esetén lakhatást biztosítanak nekik és a gyerekeiknek, emellett jogi, pszichológiai tanácsadást nyújtanak, illetve segítenek az áldozatoknak újrakezdeni az életüket. Ezenkívül Marosvásárhelyen a Moldovei utcában lévő Kelet-európai Szaporodás-egészségügyi Intézethez is bármikor fordulhatnak segítségért vagy akár tanácsért a családon belüli erőszak áldozatai.

A zenélő automaták mestere (1.)

Szilágyi Mihály

Az ember roppant kényelmes lény. Ha csak egyetlen módja adódik, azonnal hanyatt vágódik egy kényelmes fekhelyen, és semmi sem érdekli. Vagyis érdekli, de éppen az, hogyan úszhatná meg a következő tevékenységet. És éppen ez a kényelemkeresés eredményezi az emberi találékony-ságot. Hogyan lehetne úgy túlélni, hogy a lehető legkevesebbet kelljen tenni ennek érdekében? Hirtelenjében képesek len-nénk azt hinni, hogy ez a jelenség csak a fizikai munka terén szembetűnő, de ha részletesebben kutatjuk a technika és a művészet történetét, azonnal rá kell ébrednünk, hogy minden téren igaz ez a kényelemkeresés. A gépek már sok mindent elvégeznek helyettünk. De az oktatógépek története sem új: régóta vannak próbálkozások a tanítás gépesítésére is. Az au-

A Trombitás

tomatizálás gondolata többek között a zenészeket és a hang-szergyártókat is megihlette.

A zenélő automata szerkezetek valamilyen különös hatás folytán mindig lenyűgözték az emberiséget. Már az első or-gona – a hidraulisz – is épp azért született, hogy leegyszerű-sítse a sok fúvós hangszeres jelenlétét egy zenekarban, és azt egyetlen személlyel helyettesítse. Az ókortól kezdve aztán a világ számos helyén jelentek meg automata zenegépek. Fur-csa mód a sivatagi népek mindig vízzel működő zenei mű-szereket építettek – talán mert az élő víz kifejezés mintha életet lehelt volna e tárgyakba. Európában azonban jóval megkésve érkeztek a muzsikáló műszerek. Kezdetben az órák zenéltek, aztán később megjelentek az – ugyancsak óraszer-kezetek által vezérelt – verklik. A verklik, vagyis zenélő au-tomaták világa hihetetlen népszerűségnek örvendett a XIX. században. Nem véletlen, hogy Franz Schubert is írt – zon-gorakiséretes – művet *A verkli*s címmel. Beethovenről is tud-juk, hogy nagy elragadtatással beszélt Johann Nepomuk Mälzel panharmonicon nevű zenegépéről, sőt művet is kom-ponált a masina számára. Beethoven helyzete érthető volt: süket-sége folytán a műszer megmentette attól, hogy bajlódnia kelljen a sok rakoncátlankodó zenésszel. De azt is tudjuk, hogy mindössze egyetlen művet dedikált a rendkívüli pan-harmonikonnak. Bizonyára ma is csodájára járnánk ennek a zenekarutánzó monstrumnak, ha egy tűzvészben el nem pusztult volna a hangszer!

A fránya tűz és a fránya víz sok kellemetlenséget okozott az emberiségnek. Amikor már az hittük, képesek vagyunk úrrá lenni e két elem fölött, akkor mindig történt valami, ami figyelmeztetett elbizakodottságunkra: Alexandriai könyvtár, Titanic, nem is kell tovább sorolnom...

1785-ben Drezdában egy órásmestercsaládban született Johann Friedrich Wilhelm Kaufmann. A mesterség apáról fiúra szállt, és mindenki tudta, hogy csakis úgy lehet fenn-maradni a szakmában, ha folyamatosan újítanak, és követik a szakmai újdonságokat. Az órák csak amolyan mellékes ér-dekességek voltak az életükben, a legnagyobb kihívásokat a titokban fejlesztett műszerek jelentették. A család már régóta követte az emberi hőbortokat, és fúvós meg pengetős hangon megszólaló órákat gyártott megrendelésre.

Friedrich Kaufmann életéről kevés adatunk maradt, viszont egy érdekes alkotása ma is csodálók százait vonzza a mün-cheni múzeumba. Kérdés, hogy miről híres Kaufmann eme

alkotása. Leginkább azért jelentős, mert szorosan kapcsolódik a zenéhez. Képzeljünk el egy humanoid robotot, amely egy-szerre két trombitán játszik, vagy legalábbis két hang jön ki a trombitából! Mi lenne a válaszuk, miután megcsodáljuk? Talán az, hogy „ezek a kínaiak mindent megcsinálnak”. A német minőség méltán vívott ki magának minden szinten el-ismerést. A zenei automaták terén is a németek voltak azok, akik a legérdekesebb mechanikus szerkezeteket alkották meg.

Johann Friedrich mindössze tizennégy éves legényke volt, amikor elkezdte az órásmesteri szakmát. A családi műhelyben lett volna helye és lehetősége tanulni, de a szülei úgy látták jónak, hogy nem árt egy kis kitekintő a „hogyan csinálják mások” témában. Így Johann három évig (1803 és 1806 kö-zött) kezébe vette a vándorbotot, és elindult szerencsét pró-bálni. A népmese szerint hetedhét országon át vándorolt, a valóságban Franciaország, Németország és Svájc, valamint egy hosszabb bécsi tapasztalatszerzés után mondhatta el ma-gáról, hogy tapasztalt órásmester. Ezúttal fontosnak tartom kiemelni, hogy Johann azért tartózkodott hosszabb ideig Bécsben, mert belátta, hogy nagy szüksége van zenei tanul-mányokra. Európai körútja a szakmai tapasztalatszerzés mel-lett arra is jó volt, hogy az órásmestercsalád újíthasson saját kínálatán. Tapasztalatokkal és elvárásokkal a tarisznájában érkezett vissza a szülői házhoz. Amikor kibontotta szellemi tarisznáját, szülei csak ámultak a kincseken, amit szerzett. Jónak is látták minél előbb gyakorlatba ültetni az újdonságo-kat. Így született meg a Trombitás.

A Kaufmann család egyik leghíresebb alkotása a Trombi-tás. 1810 körül készült ez a híres szerkezet, melyet 1812-ben Drezdában be is mutattak. Képzeljük el a következő jelenetet! A drezdai Deutsches Museum látogatói vagyunk, és egyszer csak a nézők között harsányan megszólal egy trombita. Ami-kor körülnézünk, észrevevesszük, hogy egy hagyományos spa-nyol ruhába öltözött, jól megtermett férfi fújja a hangszert. Csakhogy valami nem stimmel, mert olyan rezzenéstelen az arca, és szobormereven néz a látogatók közé. Ez az egyetlen kritika róla, másképp egészen jól játszik. Még a szakmabeliek is kalapot emelnek előtte, de ő nem válaszol senki köszöné-sére. Aztán meglátunk egy táblát mellette: ő nem ember, hanem csak egy mechanikus szerkezet. Pedig milyen szépen fújta! Óhatatlanul felébred az emberben a kíváncsiság, hogy minél többet megtudjon erről a kétszáz éves művészről.

(Folytatjuk)

Euripidész ógörög tragédiaszerző véleményét idézzük a rejtvény fősoraiban.				VALLÁSOS ELMÉLYE- DÉS	...	ALDA (AMERIKAI SZÍNÉSZ, RENDEZŐ)	LÁNGOL EGY (NÉMET)	MADRID LAP	FRISS, KELLEMES	... FAIR LADY (MUSICAL) ALÁVALÓ	NAGY TÁBORI EDÉNY	SZÍNÉSZ (RÉG.)	BESZÓLI	FÉRFINEV (OKT. 13.)	KUTYA LAPSZÉL	HATÁRTA- LAN TEREM!	KIRÁLYNŐ (FRANCIA)	ANGOL KOCSPA
				1.														A
				VAGY (OROSZ)			... KOK (ÚSZONÓ) ÁLOMBÓL FELELED			CSEH AUTÓ- MÁRKA GYILKOL						RÁZKÓDIK SKÁLA- KEZDET		
				HARCKOCSI MICSODA? (OROSZ)				HAMARABB OROSZ FÉRFINEV					FÁS TÉRBŐL VAN MÉRGEZŐ ANYAG				JEMENI AUTÓJEL JÓ IZMAI VANNAK	
SÉRÜLT	2.	ZENÉLŐ DOBOZ	... MARINO (ÁLLAM) ÉSZAKI PÉNZ				TOJÁS (NÉMET) HOMOGEN KEVERÉK		HAMIS AZ ARZÉN VEGYJELE		AZ OXIGÉN ÉS A SZÉN VEGYJELE KOLÓNIA		MEN'JI (ANGOL) A KRIPTON VEGYJELE			ELÓTAG: ÚJ ÉLJEN!		
						CSEPPFO- LYÓSODIK ÉNEKLŐ KÓRUS				MEZ HÍM ÁLLAT						ROMÁN IGE TAKAR, BORÍT		
LÓNÉV					KILOLITER (RÖV.) KÉTSÉGBE VON			GÓDRÓT KÉSZÍT JÓ ESZE VAN		A HÁZBA JOSIP BROZ ... (POLITI- KUS)		SODRÁS LOPAKODIK			FÉLIG FINNI! ELTÉPŐ		BENT TÖBB! JÓK AZ IZMAI	
TISZTA, EGÉSZSÉ- GES				ÓSERDŐ AZ EGYIK VÉGTAG				KÁRTYA AZ ASZTALON BECÉZETT MÁRIA					LOBBANÉ- KONY DIVAT (ARGÓ)					FÁRADTSÁG JELE
KÍNAI HOSSZ- MÉRTÉK			HÁZON KIVÜL TESZ HOLT NYELV					RODOSÍTÓI LEVELÍRO (KELEMEN) BŰNHŐDIK				SZÁRNYAS ELŐLÉNY LAKODA- LOM (NÉP)					RÓMAI ÖT KÉZIMUNKÁ- ZIK (A NŐ)	
VÁGÁNYT VÁLT FÖLDÉT FORGAT					VAGONT MOZGAT VASTAG PÁLCA					VÍZILAB- DÁZÓ KRITIZÁLNI KEZDI!						BEFEKTE- TETT PÉNZ SZEMMEL LÁTJA		
		SÉMI NÉP EREK!					SZÖGLET KITARTÓ ZÜGÁS				CSILLAGÁ- SZATI TALP- PONT FEJFEDŐ						HABZÓ ITAL NÉMÁN RÁTOL!	
ÉSSZEL FELFOG				THOMAS BECÉZVE ÉRCESEN HANGZIK			MELY SZE- MÉLY? KEVERT SZÍN		NÉMA RÁK! MAGOT SZÓRÓ			HÜROS HANGSZER EGYSZER SEM					MAGAD PALINDROM FÉRFINEV	
BÚZADARA KERESZTÜL					TASZÍTÓ ... CE TUNG (KÍNAI POLI- TIKUS)			MÉH-MEL- LÉKTERMÉK APRÓ						ÁRASZTÓ SZEMMEL LÁT				JAPÁN AUTÓJEL PÁRTLÁ- NUL ELRAK!
		TAGADÁS ÉTLEN RÉMI!			RAINER M. ... (KÖLTŐ) TELEVÍZIÓ (RÖV.)					MESSZE (FRANCIA) TALPALAT- LAN!					VIVÁTOZIK SZINTÉN NE			
FELVIGYÁZÓ			DÉL-AFRIKAI TARTOMÁNY EGYEI					RÉSZEG A SZÉN VEGYJELE					OKOSSÁG SZERVE EGYESI				ROSSZ POCSÉK, VACAK (SZLENG)	
L. N. J.	L															MEGRÁZ- KÓDTATÁSI		

November 20-i rejtvényünk megfejtése: Tudnod kell, mire vagy képes; több vagy a semminél, de nem vagy minden.

Kockáztatott és nyert a teremlabdarúgó-csapat

Bálint Zsombor

Székyudvarhelyen lépett pályára a teremlabdarúgó 1. liga 9. fordulójában a marosvásárhelyi városi sportklub, amelynek a Galaci Unitedtől elszenvedett hazai vereséget követően csekély maradt a mozgáster: nyernie kellett, hogy a felsőházi szereplése ne forogjon veszélyben. Ennek érdekében kockáztatott Kacsó Endre vezetőedző, és bejött neki: a CSM 8-2-re (!) nyert. Azonban ne tévesszen meg senkit a szigorú eredmény, a teremlabdarúgásban gyakran előfordul, hogy csalóka a különbség. A játékosok is tisztában kell legyenek vele, hogy a meccs ennél szorosabb volt.

A marosvásárhelyi teremlabdarúgó-csapat kiválóan kezdett a székyudvarhelyi sportcsarnokban, Chertes már az 1. percben betalált egy tíz méterről eleresztett lapos lövéssel. Az udvarhelyiek válasza az 5. percben érkezett Tankó révén, miután Bálint Patrik (ne tévesszük össze a válogatott, jelenleg súlyosan sérült Bálint Andorral) nem hagyott veszni egy labdát az alaponalon. Kiegyensúlyozott volt a meccs, egy kis udvarhelyi mezőnyfölénnyel, ami miatt a vendégek a 10. percben már összeszedtek öt csapathibát. Kacsó Endre ekkor gondolt egy merészet, lehívta Voint és Iszlait küldte be vészkapusnak, elsősorban minden bizonnyal azért, mert a labdatartással gyorsabban pereg a játékidő, és kisebb az esély az újabb szabálytalanságra. A taktika azonban „túl jól” sikerült, a pluszjátékkal támadásban kétszer is mattolták a hazai védelmet, előbb Chertes, majd Pogăcean révén.

A második félidőben igen határozott udvarhelyi csapat jött

vissza az öltözőből, és Tifán azonnal szépített Voin alatt egy lapos lövéssel. Ezt követően beszorította a marosvásárhelyieket, akik ellentámadásokra szorítkoztak. Egy ilyen kontra során Chertes kapta a pálya bal sarkában, Tompea mozdult ki rá, a felszabadítása azonban Tankó lábáról az udvarhelyi kapuba pattant. A balszerencsés gól nagyon megzavarta az udvarhelyieket, és a következő percben két újabb ellentámadás végén négyre nőtt a vendégek előnye. Ezek a pillanatok alapjaiban változtatták meg a játékot, ezek után a CSM könnyedén

A tabella						
1. Sepsí SIC	9	6	3	0	45-18	21
2. Autobergamo Déva	8	5	2	1	52-31	17
3. Marosvásárhely	9	5	2	2	38-26	17
4. Galac	8	5	1	2	49-20	16
5. Székelyudvarhely	9	5	0	4	48-39	15
6. West Déva	9	4	0	5	47-47	12
7. Bodzavásár	9	1	0	8	19-48	3
8. Măreșești	9	0	0	9	27-96	0

Eredményjelző
Teremlabdarúgó 1. liga, 9. forduló: Mausoleul Măreșești – Dévai Autobergamo 6-11, Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC – Bodzavásári Luceafărul 6-2, Dévai West – Galaci United 4-2, Székelyudvarhelyi VSK – Marosvásárhelyi CSM 2-8.

Komoly erőpróba vár a Ferencvárosra Isztambulban

A Ferencváros labdarúgócsapata számára a Fenerbahce jelenti az egyik legnagyobb kihívást az Európa-liga alapszakaszának ötödik fordulójában, amelyet ma este rendeznek Isztambulban.

A magyar bajnok eddigi teljesítménye kiemelkedő a sorozatban: három győzelem és egy döntetlen a mérlege az első négy fordulóban, így 10 ponttal a csoport harmadik helyén áll, és a hátralévő mérkőzéseken további pontokra lesz szüksége a továbbjutáshoz.

A Ferencváros legutóbbi hazai fellépése azonban csalódást okozott: a Nyíregyháza 3-1-re nyert a Groupama Arénában, amire Robbie Keane vezetőedző is élesen reagált, és személyi változtatásokat helyezett kilátásba. Az európai porondon azonban a zöld-fehérek jól szerepeltek: a Viktoria Plzen ellen hazai döntetlen után Genkben győztek 1-0-ra, Salzburgban 3-2-re, majd a Ludogorecet 3-1-re múlták felül.

A román érdekeltségű mérkőzések

Az FCSB ma a Crvena zvezda otthonában lép pályára, Belgrádban, az Európa-liga 5. fordulójában, 22 órától. A találkozót a francia Jérôme Brisard vezeti. Az FCSB tulajdonosa, Gigi Becali szerint a középpályán Lixandru és Șut kap szerepet, elől Miculescu, Olaru, Thiam és Bîrligea játszik majd, míg Tănase és Cisotti pihen. A vezetőség célja, hogy a csapat erősen kezdjen, és pontot vagy pontokat szerezzen, a győzelem ugyanis közelebb vinné a csapatot a továbbjutáshoz, amelytől meglehetősen távol került az utóbbi idő kudarcai után.

Eközben a CSU Craiova történelmi lehetőség előtt áll a Konferencialigában: a Mainzot fogadja hazai pályán ma, csütörtökön 19.45 órától. A román gárda az első két fordulóban mindössze egy pontot szerzett, de a Rapid Bécs ellen 1-0-ra győzött az osztrák fővárosban, és új vezetőedzője, Filipe Coelho irányításával a hétvégi bajnokin is nyerni tudott. A Craiova hazai mérlege a harmadik számú kupasorozatban biztató: a legutóbbi kilenc meccsből hatot megnyert, három döntetlennel zárt, így a szurkolók bizakodva várják a Mainz elleni találkozót. A németek ugyan jó formát mutatnak az alapszakaszban, de idegenbeli mérlegük korántsem meggyőző, így a Craiova optimista a pontszerzés esélyét illetően.

Már nem veretlen a Manchester City, kikapott a Barcelona is

Az eddig veretlen Manchester City nagy meglepetésre hazai pályán 2-0-ra kikapott a Leverkusentől, míg a Barcelona a Chelsea vendégeként szenvedett sima, 3-0-s vereséget kedd este, a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszának ötödik fordulójában.

Hiába cserélt háromat a szünetben Pep Guardiola vezetőedző, csapata, az első félidőt követően egygólos hátrányban lévő Manchester City a második játékrész elején újabb gólt kapott a Leverkusentől. Nagyobb meglepetést jelentett azonban, hogy Erling Haaland nem volt tagja a kezdőcsapatnak, és csak a 65. percben lépett pályára. A norvég támadó a Premier League-ben 14, a Bajnokok Ligájában öt gólnál tart, ezúttal azonban nem volt eredményes.

A Barcelona már másodsor kapott ki az idei kiírásban, mivel a címvédő Paris Saint-Germain elleni korábbi vereség után a Chelsea otthonában sem szerzett pontot. Az uruguayi Ronald Araújo 44. percben történt kiállításáa miatt a katalánok több mint egy félidőn át emberhátrányban futballoztak, ráadásul Jules Koundé öngóljával ekkor már a londoni együttes vezetett. Később a brazil Estevao és az angol Liam Delap tette fölényessé a Chelsea-sikert.

A Juventus három döntetlen és egy vere-

ség után megszerezte első győzelmét, miután a második félidőben háromszor is betalált a norvég Bodö/Glimt otthonában. A Napoli is szünet után szerezte góljait, és az azeri Qarabag ellen még azt is elbírta, hogy Rasmus Højlund az 56. percben gól nélküli állásnál büntetőt hibázott.

A Dortmundban a guineai Serhou Guirassy duplázott az 53. perctől emberhátrányban futballozó Villarreal ellen, igaz, a második gólja előtt kihagyta a tizenegyest, de a kipattanónál javított. Később csapattársa, a portugál Fábio Silva is elrontott egy büntetőt, de a német együttes végül 4-0-ra győzött, a végeredményt a svéd Daniel Svensson állította be.

Eredményjelző

Bajnokok Ligája, alapszakasz, 5. forduló: Manchester City – Bayer Leverkusen 0-2, Chelsea – FC Barcelona 3-0, Borussia Dortmund – Villarreal 4-0, SSC Napoli – Qarabag 2-0, Slavia Prága – Athletic Bilbao 0-0, Bodö/Glimt – Juventus 2-3, Olympique Marseille – Newcastle United 2-1, Ajax Amsterdam – Benfica 0-2, Galatasaray – Union Saint-Gilloise 0-1.

passzolgatott, és a 28. percben Curticăpean egy újabb ellentámadást fejezett be góllal. Lehetett volna több is, de bődületes lehetőségek maradtak még ki teljesen üres kapu előtt is.

A végére az udvarhelyiek mestere, Jakab Zoltán szintén lehozta a kapust, bár valószínűleg ő is tudta, hogy csak az összbenyomáson javíthat már, azonban szintén a marosvásárhelyiek szereztek gólt: Barbócz küldte az üres kapuba saját térfeléről az elcsípett labdát.

A bajnokságban szombaton újabb feladat vár Kacsó Endre legénységére: 18 órától azt a Dévai Westet fogadják, amely a bajnokság eddigi legnagyobb meglepetését okozva legyőzte a bajnok Galacot. Illik tehát odafigyelni a marosvásárhelyi fiatalok és a dévai veteránok (több volt válogatott játszik ott, például a City'usból jól ismert Matei fivérek) csatájára.

Jegyzőkönyv
Teremlabdarúgó 1. liga, 9. forduló: <i>Székyudvarhelyi VSK – Marosvásárhelyi CSM 2-8 (1-3).</i> Székyudvarhely, városi sportcsarnok, 200 néző. Vezette: Liviu Dârjan (Brassó), Ovidiu Luca (Karácsonkő). Tartalék: Sebastian Șpaiuc (Jászvásár), Ellenőr: Marius Năstasă (Karácsonkő). <i>Székyudvarhely:</i> Tompea – Tankó, Miklós, Kiss, Bálint P. (Boga, Tifán, Kedei, Kerestély, Vass) <i>Marosvásárhely:</i> Voin – Iszlai, Chertes, Gavrilă, Dudău (Pogăcean, Barbócz, Curticăpean, Toader, Todoran, Nistor). Gólszerzők: Tankó (5.), Tifán (21.), illetve Chertes (1., 15.), Pogăcean (16., 25.), Tankó (24. – öngól), Iszlai (25.), Curticăpean (28.), Barbócz (38.). Sárga lap: Tankó (16.), illetve Iszlai (32.).

A mérkőzés romániai idő szerint 19.45 órakor kezdődik a 50 ezer férőhelyes Sükrü Saracoglu Stadionban, és az M4 Sport televízió, a Kossuth Rádió, valamint a Nemzeti Sport-rádió is élőben közvetíti.

A Ferencváros labdarúgócsapatának edzése az FTC-MVM Sportközpontban 2025. november 26-án. Fotó: MTI/Illyés Tibor

Közvetítések a televízióban

** 19.45 óra:* Fenerbahce – FTC (M4 Sport), CSU Craiova – Mainz (DigiSport 1, Prima Sport 1), AS Roma – Midtjylland (DigiSport 3, Prima Sport 4), PAOK Szaloniki – Brann Bergen (DigiSport 3, Prima Sport 3)

** 22.00 óra:* Crvena zvezda – FCBS (DigiSport 1, Prima Sport 1), Nottingham Forest – Malmö FF (DigiSport 3, Prima Sport 4), Fiorentina – AEK Athén (DigiSport 4, Prima Sport 3)

Megyei focikörkép

** 5. liga, 1. csoport, 10. forduló:* Gyulakuta – Sáromberke 5-1, Nyárádgálfalva – Somosd 1-7, Nyárádmagyarós – Nyárádkarácsoni Jövő 5-4, Harasztkerék – Déda 5-1, Jedd – Csíkfalva 1-2, Lövér – Mezőszentmárton 0-6. Az élcsoport: 1. Harasztkerék 27 pont, 2. Csíkfalva 23, 3. Somosd 20.

** 5. liga, 2. csoport, 10. forduló:* Cintos – Magyarsáros 1-2, Désfalva – Egrestő 5-0, Vámosgálfalva – Csíttszentiván 6-0, Harangláb – Gerendkeresztúr 2-1, Szászbogács – Harcó 1-4.

Európai futballbajnoki eredmények

** Angol Premier Liga, 12. forduló:* Arsenal – Tottenham 4-1, Burnley – Chelsea 0-2, Fulham – Sunderland AFC 1-0, Liverpool – Nottingham Forest 0-3, Leeds United – Aston Villa 1-2, Manchester United – Everton 0-1, Newcastle United – Manchester City 2-1, Wolverhampton – Crystal Palace 0-2. *Az élcsoport:* 1. Arsenal 29 pont, 2. Chelsea 23, 3. Manchester City 22.

** Spanyol La Liga, 13. forduló:* Alavés – Celta Vigo 0-1, Betis – Girona 1-1, Elche – Real Madrid 2-2, Espanyol – Sevilla 2-1, Osasuna – Real Sociedad 1-3, Real Oviedo – Rayo Vallecano 0-0, Getafe – Atlético Madrid 0-1, Valencia – Levante 1-0, Villarreal – Mallorca 2-1, FC Barcelona – Athletic Club 4-0. *Az élcsoport:* 1. Real Madrid 32 pont, 2. FC Barcelona 31, 3. Villarreal 29.

** Olasz Serie A, 12. forduló:* Fiorentina – Juventus 1-1, Cagliari – Genoa 3-3, Torino – Como 1-5, Hellas Verona – Parma 1-2, Inter – AC Milan 0-1, Lazio – Lecce 2-0, Sassuolo

– Pisa 2-2, Napoli – Atalanta 3-1, Udinese – Bologna 0-3, Cremonese – AS Roma 1-3. *Az élcsoport:* 1. AS Roma 27 pont, 2. AC Milan 25, 3. Napoli 25.

** Német Bundesliga, 11. forduló:* Bayern München – Freiburg 6-2, Borussia Dortmund – VfB Stuttgart 3-3, Mainz – Hoffenheim 1-1, RB Lipcse – Werder Bremen 2-0, Wolfsburg – Bayer Leverkusen 1-3, Augsburg – Hamburger SV 1-0, St. Pauli – Union Berlin 0-1, Heidenheim – Mönchengladbach 0-3, 1. FC Köln – Eintracht Frankfurt 3-4. *Az élcsoport:* 1. Bayern München 31 pont, 2. RB Lipcse 25, 3. Bayer Leverkusen 23.

** Francia Ligue 1, 13. forduló:* Auxerre – Lyon 0-0, Nantes – Lorient 1-1, Toulouse – Angers 0-1, Nice – Olympique Marseille 1-5, Lille – Paris FC 4-2, Paris St. Germain – Le Havre 3-0, Lens – Strasbourg 1-0, Brest – Metz 3-2, Stade Rennes – AS Monaco 4-1. *Az élcsoport:* 1. Paris St. Germain 30 pont, 2. Olympique Marseille 28, 3. Lens 28.

Rekordidő alatt felújított iskola

Önköltséges fűtésrendszert építettek ki

Kevesebb mint egy év alatt sikerült befejezni a teljesen felújított és korszerűsített általános iskolát Küküllőszéplakon. Az épület fűtését önköltséges módon hőszivattyúkkal oldották meg, a kinti levegőt alakítják át hőenergiává.

Szer Pálosy Piroska

A tervbe vett napelemrendszer felszerelésével azonban ingyen állítanák elő a tanintézmény padlófűtéséhez szükséges energiát.

Az iskola melletti telekre pedig napelempark létesítését tervezik a község közintézményeinek áramellátása érdekében. Ez is fontos pályázat, mivel az önkormányzat alárendeltségében működő intézmények áramellátása havonta 50.000 lejbe kerül, míg az adókból és illetékekből származó jövedelem mindössze 1.100.000 lej – hangsúlyozta Szakács Béla polgármester.

A 3,8 millió lejes pályázatból 890 ezer lej az önkormányzat önrésze volt, amit saját költségvetésből kellett elkülöníteni, mivel az energiahatékonysági pályázat nem tartalmazta az osztálytermek ki-

festését, ezt azonban semmiképp sem lehetett volna kihagyni, így az önkormányzat felvállalta a pluszköltséget. A község tanintézményeit pályázat útján korszerű felszerelésekkel, interaktív táblákkal, informatikai laborral és új bútorzattal látták el.

Kosztai Hajnal, a küküllőszéplaki iskola igazgatónője elmondta, hogy a tavaly októberben megkezdett teljes felújítást idén nyáron befejezték, így a szeptemberi iskolakezdésre a takarítást is sikerült megoldani, nagyrészt a tantestületi önerőből.

Az alapoktól a tetőzetig szakszerűen felújított és ízlésesen berendezett küküllőszéplaki általános iskolában több mint száz gyereket oktatnak.

Az alacsony diáklétszám miatt többnyire összevont osztályokban tanulnak két óvodai csoportban, négy elemi osztályban és két gimnáziumi osztályban. A nagyszentlászlói általános iskola felújítását is megkezdtek az országos helyreállítási program (PNRR) keretében.

A munkálatok befejezéséig a nagyszentlászlói iskola V–VIII. osztályos diákjai is ideiglenesen itt tanulnak, iskolabusszal szállítják őket a községközponti iskolába.

A fűtésrendszer működését ismerteti Szakács Béla polgármester

Fotó: Nagy Tibor

Jótekonysági könyvvásár

Második alkalommal szervez jótekonysági könyvvásárt a Solidaris Egyesület november 28-29-én, pénteken és szombaton Marosvásárhelyen, az Everest Hotel (Uzinei/Villanytelep utca 16-18.) földszinti termében.

A vásár a *Ne éhezzen senki!* adománygyűjtő kampány része, amely kisnyugdíjasokat, rászorulókat, nagycsaládosokat segít tartós vagy meleg étellel a téli időszakban.

Minden megvásárolt könyvcsomag terített asztal egy nélkülözhető számára.

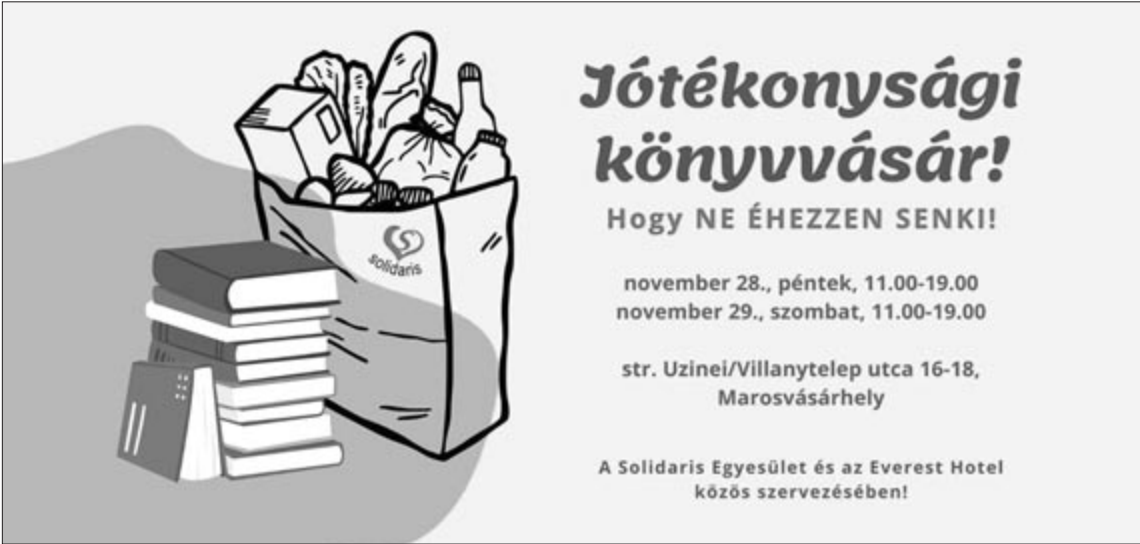
A mintegy 1500 kötetes könyvkínálat minden kor-

osztályt és igényt kielégít: válogatni lehet gyermekirodalom, szépirodalom, keresztyén irodalom, tudományos és művészeti könyvek között, de ingyencégek és ritka kiadású olvasmányok is találhatóak.

A könyvvásárral a szervezők felhívják a figyelmet a közösségi összefogásra, az ajándékozásra, ugyanakkor hangsúlyozzák az olvasás örömét és a mentális egészség fontosságát.

A jótekonysági könyvvásár nemcsak élelmiszer-csomag, hanem érzelmi támogatás is!

A helyszínen vásárlók között három dedikált példányt sorsolnak ki Steigervald Krisztián *Generációk harca* című kötetéből. *(közlemény)*

Mestereinkért szól

Karitatív kampány az idős zenészekért

Az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány és a Romániai Magyar Népzeneészek Egyesülete számára kiemelten fontos, hogy gondoskodjon azokról az adatközlő zenészekről, akik egész életükben a közösséget szolgálták, hagyományainkat őrizték és továbbadták.

Olyan nevekről van szó, mint ifjabb Fodor Sándor „Neti”, Mezei Ferenc „Csángálló”, Lunka Albert, Jámbor István „Dumnezeu”, vagy éppen Csányi Sándor. Ők azok, akik játékuikkal generációkon át formálták Erdély zenei kultúráját – és akik közül sokan idős korukra, különösen télen, már nem képesek hangszerezni megkeresni mindennapi megélhetésüket. Az ő támogatásukra indítottak jótekonysági kampányt, amelyhez szeretettel hívnak minden jó szándékú támogatót. Lehetőségeihez mérten bárki hozzájárulhat ahhoz, hogy ezek a mesterek méltó körülmények között élhessék meg időskorukat!

A gyűjtés ünnepi csúcspontja a marosvásárhelyi jótekonysági koncert és táncház, amelyre december 5-én 19 órától kerül sor a Bartók Béla teremben (Sáros

utca 1. szám) Az esemény különlegessége, hogy a felépő művészek valamennyien felajánlották tiszteletdíjukat az ügy érdekében – ezzel is kifejezve tiszteletüket azok iránt, akiknek repertoárjuk döntő részét köszönhetik. A következők lépnek fel a koncerten: a Maros Művészegyüttes zenekara, Gál Bence, az Üver zenekar, az Öves együttes, a Pergő banda és Csányi Sándor, Kelemen László, Antal Csanád, Dénes Károly, Bálint Zsombor, Molnár Szabolcs és a Székelyföldi Énekiskola hangórzós tanítványai.

A jótekonysági kampányhoz kétféle adományozási formában lehet csatlakozni. A felajánlásokat a népzeneészek egyesületének számlaszámára kell átutalni a következőképpen: Erdélyi Magyar Népzeneészek Egyesülete/Banca Transilvania – IBAN: RO32BTRLRONCRT0T11BDA801/A megjegyzésbe be kell írni: donație muzicieni. A gálaestre a belépő 15 lej. A begyűlt összegeket teljes egészében az idős adatközlő zenészek megsegítésére fordítják.

A kampány és friss hírek az www.ehh.ro weboldalon és az Erdélyi Hagyományok Háza Facebook-oldalán is követhetők. *(közlemény)*

Több díjat nyert Szováta a Termalia versenyen

Idén is elismeréseket szerzett Szováta a hazai vendéglátóipari piacon, és ezúttal is több díjjal térhetek haza a sóvidéki fürdőváros képviselői. A Termalia a hazai vendéglátóipar wellnesságazata befektetőinek, tulajdonosainak és szolgáltatóinak éves összegző eseménye, ezen szerzett ismét három elismerést Szováta az idei értékelések során.

Gligor Róbert László

A múlt szombaton Brassóban megtartott és a SPA Világszervezet (World SPA Organization) fővédnöksége alatt rendezett Termalia gálán kiosztott elismerések összességében a belföldi turizmust ösztönzik, illetve a külföldi turisták vonzását segítik. Nemcsak elismerik egy település és vendéglátói erőfeszítéseit, hanem további fejlesztésekre is ösztönöznék.

Idén is elismerték Szovátát mint települést, ezúttal a legjobb gyógyfürdőnek és üdülőhelynek kijáró díjat vehette át a város képviselője. Mellette két vendéglátóipari egység is elismerést szerzett: az Ensana szállodalánc szovátai egysége a legjobb gyógyászati és SPA szálloda-

láncnak járó díjat és a legjobb gyógyászati és SPA programot díjazó kitüntetést szerezte meg, míg a Crystal szálloda a négycsillagos üdülő és SPA kategóriában bizonyult a legjobbnak.

Tavaly ugyanezen a gálán Szováta lett az ország legjobb gyógyturisztikai úti célja, a Crystal a valamely gyógyászati régióban működő legjobb szabadidős és üzleti szállodának kijáró elismerést kapta meg, míg az Ensana szovátai csoportja tavaly is a „legjobb hazai gyógyászati szállodalánc” díjat vehette át.

A hírre reagálva Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke, Szováta korábbi polgármestere közösségi oldalán megjegyezte: „Ez az elismerés ismét megmutatja, hogy

Szováta valódi ékszerdoboz a gyógyulásra vágyók számára.” Fülöp László Zsolt jelenlegi polgármester az önkormányzat közösségi oldalán adott hangot elégedettségének: „Ez a díj nem csupán városunk természeti csodáit – a Medve-tó gyógyerejét, a környék szépségét – ismeri el, hanem mindazon közös munkát, fejlődést és odaadást is, amelyet lakóink, vállalkozóink és partnereink nap mint nap hozzátesznek Szováta jövőjéhez. Meggyőződésem, hogy érdemes tovább építeni, szépíteni és gondoskodni szeretett városunkról. Minden előrelépés, minden fejlesztés, minden közösen megtett lépés Szovata hírnevét és jövőjét erősíti. Ez a díj mindannyiunk közös sikere. Köszönöm a bizalmat, a támogatást és azt a közösségi erőt, amely újra és újra megmutatja: Szováta különleges hely.”

A Termalia díjakra bármely, a vendéglátóiparban, gyógyászati, egészségturisztikai, szállodaipari ágazatban működő cég benevezhet, amely gyógyászati, sport-, felépü-

Szováta az idei verseny végén is három díjat vehetett át

Fotó: Termalia

lési vagy éppen esztétikai szolgáltatásokat nyújt, a szavazásban a vendégek, partnerek, szállítók és turisztikai egységek vehetnek részt. Minden cég legtöbb három kategóriában nevezhető be.

Az elbírálást végző szakember-

csapat figyelembe veszi a díjra jelölt cég (hír)nevét, szakemberek értékeléseit, a közösséget, amelyben a cég működik, valamint a közösségi médiában kapott értékelések számát (miután a céget díjra is jelölték).

Munkanélküliségi ráta Maros megyében

A Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség nyilvántartásában szereplő adatok szerint 2025 októberében a munkanélküliségi arány 2,80% volt.

Október végén a Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség 5813 munkanélküli személyt tartott nyilván (ebből 2704 nő), így a munkanélküliségi arány 2,80%-os.

Az előző hónaphoz képest, amikor a munkanélküliségi arány 2,68%-os volt, ebben a hónapban ez a mutató 0,12 százalékponttal növekedett.

A Maros Megyei Ügynökség nyilvántartásában szereplő 5813 személy közül 1232-nek folyósították a munkanélküli-segélyt, 4581 személy pedig nem részesült anyagi juttatásokban. Lakóhely szerinti eloszlásban 4228 munkanélküli vidékről származik, 1585 pedig városról.

Az elemi iskolai tanulmányokkal rendelkező mun-

kanélküliek teszik ki a Maros megyei ügynökségnél nyilvántartott munkanélküliek legnagyobb hányadát (45,91%), őket követik az általános iskolai tanulmányokkal rendelkezők (25,63%); a szakiskolai tanulmányokkal rendelkezők aránya 10,73%; a középiskolát végzeteké 11,47%, a felsőfokú végzettségűeké 4,99%, a posztszekunder (posztliceális) végzettségűeké 1,27%.

A nyilvántartott munkanélküliek profilalkotás révén megállapított foglalkoztathatósági szint szerinti összetétele a következőképpen alakul: 8 nagyon nehezen foglalkoztatható, 1114 nehezen foglalkoztatható, 3990 közepesen foglalkoztatható és 701 könnyen foglalkoztatható személy. Az egyes foglalkoztathatósági kategóriákba való besorolás a nyilvántartásunkban szereplő személyek tekintetében végzett profilalkotási tevékenységen alapul. *(A Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség közleménye)*

Korcsoport	Hónap végi állomány
Összesen	5813
< 25 év	871
25-29 között	452
30-39 között	1176
40-49 között	1347
50-55 között	805
55 év fölött	1162

A munkanélküliség korcsoportra bontott összetételét a fenti ábrák szemléltetik

Új online ANAF-ellenőrzések:

Felnőttplatformokról származó, be nem jelentett jövedelem több mint 64 millió lej értékben

A Pénzügyi Csalás Elleni Főigazgatóság kiterjedt ellenőrzéseket indított 103 olyan személy ellen, akik videotartalom létrehozásából szereztek jövedelmet. Az ellenőrzéseket mind a központi szervezet, mind a regionális igazgatóságok végzik.

Az Adó- és Pénzügyi Hivatal csalásellenes ellenőrei által elemzett adatok szerint 2023 és 2024 között az érintett személyek jelentős jövedelmet szereztek a Fenix International és a JWS International által üzemeltetett OnlyFans és LiveJasmine platformokról. Az előzetes elemzések szerint ezt a jövedelmet – összesen 64,25 millió lej – nem jelentették be az adóhatóságnak.

A kockázateértékelések alapján az ANAF további kötelezettségeket becsült fel, mintegy 7,9 millió lej értékben, ami a be nem jelentett összegekhez kapcsolódó jövedelemadót, társadalom- és egészségbiztosítást (CAS és CASS) jelenti.

Az ellenőrzött személyek mind nők, mind férfiak, 20 és 49 év közöttiek. Az azonosított egyéni jövedelmek jelentősen eltérnek egymástól, 200 000 lej és 3,15 millió lej között mozognak az említett időszakban.

Ugyanakkor további 384 személy, videotartalom-készítő (akik 280 millió lej jövedelmet szereztek) jelenleg az ANAF kockázatelemzésének tárgyát képezi.

A fellépés egy sor célzott ellenőrzés része, amely az online tevékenységekből származó jövedelmeket érinti, egy egyre növekvő területet, ahol a csalás és az adócsalás módszerei folyamatosan változnak. Az ANAF következetes erőfeszítéseket tesz az adóelkerülés csökkentése érdekében minden olyan területen, ahol magas az adókockázat.

Szünetel a vízszolgáltatás Koronkában

Az **AQUASERV Rt.** felhívja a fogyasztók figyelmét, hogy betervezett hálózatfejlesztési/karbantartási munkálatok miatt **november 28-án 8 órától 17 óráig** (becsült időpont) felfüggeszti az ivóvíz-szolgáltatást

Koronkában, az Alsó, a Legelő és a Szép utcában.

Felhívjuk a fogyasztók figyelmét, hogy a vízszolgáltatás újraindításakor előfordulhat, hogy a vezetékekben lévő lerakódások felkavarodása miatt a csapból rövid ideig zavaros víz folyik. Javasoljuk, hogy a vizet, ameddig ki nem tisztul, csak háztartási célokra használják. Elnézést kérünk a kellemetlenségért. Köszönjük a megértést!

AQUASERV RT., Marosvásárhely

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112	- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646	- központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
• Rendőrség - 0265/202-305	• Optika-Optofarm - 0265/212-304	• Fogasztóvédelmi hivatal - 021-9551
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110	- 0265/312 436	• Vasútállomás - 0265/236-284
• Sürgősség szolgálat: - gyermekeknek - 0265/210-177	- 0265/250-120	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710
• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330	- 0265/263 351	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
• Prefektúra - 0265/266-801	• Dora Optics - 0733-553-976	- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442	- 0733-553-976	- koszorúk - 0745-606-269
- 0265/262-907	• DIGI - 0365/400-401	- halottszállítás - 0758-047-604
• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110	- 0365/400-404	
• Procardia Egészségügyi Központ - Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087	• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929	
	- vidék - 0265/929	
	• Delgaz Grid - 0265/200-928	
	- 0800/800 928	
	• Aquaserv: - hideg víz-csatorna - 0265/215-702	
	- közönségszolgálat - 0265/208-888	

A hirdetési rovatban megjelent

közlemények, reklámok tartalmáért

a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

OPTIKAI TECHNIKUSI MUNKAKÖRBE keresünk frissen érettségizett munkatársat betanításra. Érdeklődni a következő telefonszámon: 0723-244-200. (sz.)

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből, lemezből; szigetelést, festést, kisebb javítást, takarítást. Tel. 0754-394-120, Attila. (27108-I)

TAPASZTALT SZAKEMBER vállal: kinti/benti meszelést, teraszfelújítást, lakásfelújítást, tetőjavítást, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát, akár saját anyagból is. Tel. 0746-381-939, Szabó István. (27068)

VÁLLALUNK: tetőjavítást, régi fémcserép kicserélését, tetőszigetelést, festést, vakolást, elszállítunk törmeléket. Gyorsan, tisztán dolgozunk, garanciát vállalunk. Tel. 0743-698-981, Alex. (27078)

KIÜRESÍTÜNK lakást, házat, elhordunk régi bútort, elektronikai készülékeket, felesleges dolgokat. Tel. 0747-816-052, János. (27107)

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk november 27-én drága testvéremre,

SIKÓ ÁRPÁDRA

halálának 5. évfordulóján. Emlékét örökre megőrizzük. Nyugodjál békében!

Ilonka és a család. (27084)

ELHALÁLOZÁS

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, anyós, barát és jó szomszéd,

VAJDA ÉVA

szül. Bács

84 éves korában Budapesten csendesen megpihent.

Drága halottunkat 2025. november 29-én, szombaton 13 órakor kísérik utolsó útjára a marosvásárhelyi református temető cinterméből. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (-I)

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, rokon, barát, szomszéd és jó ismerős, az Elektromaros volt alkalmazottja,

KONRÁD BÉLA

életének 69. évében, 2025. november 25-én türelemmel viselt betegség után csendesen megpihent.

Drága halottunk temetése 2025. november 27-én 15 órakor lesz a marosvásárhelyi katolikus temetőben, a református egyház szertartása szerint.

Önzetlen szeretetének és végtelen jóságának emléke örökké élni fog. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (p.-I)

DORA KÓRHÁZ

Teljes körű ellátás az egész családnak!

 Szemészet

 Gasztroenterológia

 Kardiológia

 Fül-orr-gégészet

 Érsebészet

 Tüdőgyógyászat

 Plasztikai sebészet

SPITAL DORA OPTICS

 www.doraoptics.ro 0771 195 340

30 noiembrie - 6 decembrie 2025

november 30 - december 6

MOȘ NICOLAE LA ZOO MIKULÁS-VÁRÁS

CSOÓRI SÁNDOR: A LÉLEK REALIZMUSA

#tradicionális

Csoóri Sándor esszéiből hallhatunk részleteket Császárné Angéla tolmácsolásában, miközben Navratil Andrea énekel, a Tokos zenekar muzsikál, Appelshoffer János, Berecz István, Kacsó Hanga Borbála, Rémi Tünde és a Bekecs Néptáncszínház táncosai táncolnak.

A lélek realizmusa című emelkedett esten, a népköltészet megtárgyalásától jutunk el a lélek mélységeibe.

Az előadás a Magyar Kultúraért Alapítvány

a Petőfi Kulturális Ügynökség

támogatásával jött létre.

HELYSZÍN:

MAROS MŰVÉSZEGYÜTTES ELŐADÓTERME

IDŐPONT:

2025. NOVEMBER 29. 19 ÓRA

Jegyinformációk a bilete.visitmures.com honlapon vagy a 0757.059.594-es telefonszámon.

Kultúrcsepp

CSÜTÖRTÖK 21:00

Mi idén nem árat, hanem SZÍNVONALAT EMELÜNK!

Keresse a lapárusoknál és az ismertebb könyvesboltokban, vagy rendelje meg online a www.magyarlapok.ro oldalon!

www.facebook.com/SzekelyKalendarium